FÆRØISK SPROGLÆRE af V. U. Hammershaimb.

FORORD.

Det sprog, hvis udseende jeg her har søgt at skildre, tales kun af 8—9000 mennesker og kaldes af dem, der tale det, føroyskt; benævnelserne: islandsk, norrønt eller norsk, bruges ikke om det færøiske, hvilket jo ellers kunde være rimeligt nok, da det færøiske ikke er andet end det gamle norrøne eller oldnorske sprog, som igennem tiderne er forvandlet noget fra sin oprindelige skikkelse. Imidlertid synes dog benævnelsen *norsk* (jfr. P. A. Munchs ytringer i fortalen til Fornnorskan och Fornsvenskan s. XLI) ikke ret at passe i nutiden, hvor benævnelsen færøisk just bruges i modsætning til dansk og det sprog, Nordmændene nu tale.

De gamle færøiske breve og dokumenter, man har fra begyndelsen af det 15de århundrede og følgende tid, ere fuldkommen islandske både med hensyn til sproget selv og retskrivningen (enkelte egenheder, hvilke skulle findes i de færøiske håndskrifter, som *líðus, heraðus* f. *líðs, heraðs; nea* f. *nè* [1], ere uden videre betydning i så henseende). De former, hvori færøisken nu adskiller sig fra islandsken, findes ikke udtrykte der; hvad enten det gamle dokument er skrevet på „Viðareiði" eller "Sandey", af præst eller sysselmand, er sproget det samme, lige rent islandsk.

Da biskoppen Jens Riber i året 1552 forlod Færøerne, mistede Færingerne deres egen bispestol i Kirkjubø, og kom siden til at høre under Sjællands biskop. Herved ophævedes tillige skolen i Kirkjubø, hvorfra deres præster för udgik. En skole skal vel allerede dengang være bleven oprettet i Thorshavn, men det var først under Christian den 4de, at den blev til en rigtig latinskole af nogen betydning. Altså fra midten af det 16de århundrede har det danske sprog været det herskende i skrift og tale; i

[1] P. A. Munch og C. Unger: Norrønasprogets Grammatik; Christ. 1847, s. 4 og 11.

300 år har det lydt til folket i kirkerne, og Færingerne have været nødte til ikke blot at forstå, men også at kunne tale dansk for at blive konfirmerede. Det er derfor ej at undres over, at Færingerne efterhånden glemte at skrive deres eget modersmål, skönt de altid brugte det indbyrdes i daglig tale; — der var ingen forbindelse længer med Island; om man har på Færøerne haft enkelte håndskrifter af islandske sagaer, så ere de visst i en meget tidlig tid forsvundne der fra øerne; og i denne lange tid lige til nu er der slet ikke gjort noget for sprogets bevarelse. Tvertimod ere der ikke få omstændigheder, som have samvirket til at ødelægge sproget. Hertil har ikke alene isoleringen, afsondringen fra Island, oldsprogets trofaste bevarer, bidraget, men også det ringe samkvem mellem Færingerne indbyrdes, da de på deres småøer ere adskilte fra hverandre ved rivende, farefulde strömme; kun Olafsmessething i Thorshavn (29de Juli) og den varme kilde på Østerø (Jóansökunátt ɔ: Sct. Hansnat efter den gamle tidsregning, altå mellem 3 og 4 juli) have bragt folk fra de forkellige øer sammen til fælles møde en gang om året. Fremdeles må mærkes som en af grundene til sprogets forfald den omstændighed, at det blot er et almuesprog, der kun tales af bønder og fiskere. Færøisk blev ikke brugt i den gamle latinskole (hvor lærerne desuden ofte vare danske), og der har ikke været nogen af den mere dannede klasse, der har virket for at udvikle det; de enkelte familier udenfor bondestanden, der have levet på Færøerne, have været altfor få til at de kunne have udøvet nogen indflydelse på sproget til dets forædling; selv disse have talt det som et bondesprog og brugt dansk i skrift. Lad os her tænke os, hvorledes det islandske sprog nu til dags vilde have været beskaffent, dersom det ikke var blevet dyrket i den derværende lærde skole som modersmål, dersom embedsmændene ikke havde brugt det i skrift og tale, dersom folket havde været nødt

til at synge og tale dansk i kirkerne og kun høre dansk fra prædikestolene. Når vore islandske frænder betænke dette, ville de visselig være overbærende mod Færingerne, om de under slige forhold se det herlige gamle sprog i noget forvansket skikkelse hos os, da jeg tvertimod mener, at man må forundre sig over, at det færøiske sprog efter alt hvad det har haft at kæmpe imod, ikke skal være mere forandret fra oldsproget, end det endnu viser sig at være. Hvad der især har holdt liv i det, er kvæderne, som have været udbredte overalt; der digtes stadig på færøisk af bønderne endnu den dag i dag, og ikke sjælden i et temmelig rent sprog og ret net. Mange former ere nu for tiden i en opløsningstilstand (f. ex. den best. ejef. af hunkönsordene, ejef. af tillægsordene), og ungdommen begynder nu mange steder at undse sig ved at bruge de gamle former (f. ex. *vær hövum* for *vit hava*, hvilket sidste mere ligner det danske: vi have), især når de komme til Thorshavn, hvor man i mange år har haft en dansk skole, hvor sproget er noget jammerligt miskmask og hvor man derfor gör nar ad det rette gamle færøiske. Når derfor bonden i landsbygden vil lade Thorshavns indbyggere give tonen an, hvorledes han skal tale — og der ere ikke få exempler, endogså fra de nordligste afsides liggende øer, derpå — da vil sproget snart være fuldkommen opløst og ikke have anden interesse end betragtningen af, hvorledes det lidt efter lidt ved afslibning af böjningsformerne går over til dansk, dog med enkelte ejendommeligheder i lydlæren; derimod vil det ikke så let miste ordforrådet, som grammatikken, hvilket de norske dialekter vise os.

Skönt Færøerne kun ere af ringe udstrækning, finde vi dog her flere sprogejendommeligheder på de enkelte øer; jeg henfører disse til tre hoveddialekter:

1. *Søndenfjordsdialekten*, som strækker sig over Syderø, Dimun, Skuvø og Sandø. Hovedkendemærkerne

ved denne er bevarelsen af *ang*, *ank*, som nordenfjords ere gåede over til *eng*, *enk;* fremdeles temmelig hyppig endelsen *um* for nordenfjords *un*, og i det hele en renere udtale af selv- og tvelydene.

2. *Strömødialekten*, hvortil Vågø samt en del af Østerø må henregnes, skönt med nogle afvigelser i lydforholdene, idet tvelyden *ei*, som på Sydströmø og Vågø lyder som *aj*, på Nordströmø og Østerø udtales som *oj;* i det hele findes her en plattere, stærkere bondeagtig udtale af selvlydene og en större indflydelse af dansk, udgående fra Thorshavn, som er midtpunktet for dette distrikt.

3. *Norderødialekten*, indbefattende den nordlige og østlige del af Østerø, samt alle Norderøerne. Denne slutter sig i lydlæren nærmest til Nordströmøboernes udtale: *ei* lyder således også her som *oj;* dog er der her nogen forskellighed, f. ex. ved udtalen af *á*, ligesom tonefaldet i det hele er meget slæbende.

Det, hvori disse dialekter afvige fra hverandre, angår især lydlæren; i formlæren, den egenlige sprogbygning, er der enhed imellem dem; kun brugen af 1 og 2 persons stedord i total og flert. er i så henseende kendemærke på dem, medens det blot er i Norderødialekten, der gives både total og flert. af disse ord *(vit, vær* og *tit, tær);* i de andre har man kun det ene af dem (mest *vit, tit)* at hjælpe sig med; ja, på Sydérø har man endogså taget genstandsformen af totallet til at udtrykke „vi" og „I". Enkelte ord og udtryksmåder kunne undertiden være særegne for en enkelt ø eller bygd, men ikke i höjere grad, end det findes i enhver provins i andre lande.

Skrivemåden af det færøiske er her lempet efter oldsprogets — den, som Færingerne selv för brugte — når den nuværende udtale ikke lægger hindringer ivejen for at bruge den; de sande ejendommeligheder i det færøiske ere omhyggelig bevarede.

LYDLÆRE.

A. Bogstavernes udtale.

1. *Selvlydene* ere: *a, ö, á, æ, e, i, í, o, ó, ø, u, y, ú, y*; tvelydene: *ei, ey, oy*. Selvlydene have for det meste en dobbelt udtale: en åben i korte stavelser, og en lukt i lange stavelser. Den korte selvlyds oprindelige udtale må derfor søges i en kort stavelse, d. e., hvor selvlyden bliver efterfulgt af to eller flere medlyd, når disse ikke ere *ðr, rð, ðj* og *ðl* (hvor *ð* ikke høres), samt *kl, kr, pr, tr, kj, tj, sj*; den lange selvlyds oprindelige udtale findes i en lang stavelse, d. e., hvor en betonet selvlyd ender en stavelse, eller kun en enkelt medlyd følger efter, samt foran de ovennævnte *ðr, rð* o. s. v.

a udtales som rent *a* i enhver kort betonet stavelse samt i alle ubetonede endestavelser, f. ex. *andi*, ånd; *marka*, mærke. I en lang stavelse udtales det på Norderøerne næsten som dansk *æ*, og på de øvrige øer snart nærmere *a*, snart nærmere *æ*, oftest med en sammensmeltet lyd af *æ* og *a*, dog således at *a*-lyden er den fremherskende, foran hvilken der da høres et lidet forslag af *e* eller *a*, f. ex. *hagi*, udyrket mark; *flag*, græstörv; *fjaðrar*, fjedre; *skarð*, bjærgkløft; *akrar*, agre; *hin dapri*, den mörke.

ö er åbent i en kort stavelse, f. ex. *snöggur*, glathåret; *böllur*, en kugle; lukket, eller i alt fald mindre åbent med en bilyd af *e* bagefter, i en lang stavelse, f. ex. *öl*, øll; *flötur*, sletter; *í görðum*, i gårdene; *nötra*, skælve; *öklar*, ankler. På Skuvø lyder det almindelig som *e*: *fjeður*, fjeder; *kjet*, kød; *vellur*, mark.

á: når det står i en lang stavelse, udtales det på Norderøerne som et meget langtrukket *a*, omtrent som tysk *aa*, f. ex. *bátur*, en båd; *ár*, et år; *hjá*, hos. På de andre øer lyder det som *å* med en bilyd af *a* efter sig, dog således, at begge lydene smelte sammen i en

stavelse, noget bredere end f. ex. i engl. *war;* på Vågø udtales denne lyd bredest med en hel fordrejning af munden. I en kort stavelse udtales det i Norderødialekten som *a* med en svag bilyd af *o* eller *u* efter sig, som *gálgi*, en galge; *átti*, ejede; men på de andre øer som rent *å*, f. ex. *bátsskipan*, en båds besætning.

æ udtales ganske som *a* (se ovenfor), og sammenblandes derfor idelig med dette overalt undtagen på Syderøen, hvor det lyder som *e* eller dansk *æ*, som; *ræður*, råder; *klæði*, klæder; *færri* (af *fáur*, få); *ætt*, slægt, hvilket udtales på de andre øer *ræ'aður*, *farri*, *att*. *æ* bruges også som oftest hvor oldsproget har *è*, f. ex. *læt (lèt)*, lod; *rættur*, rigtig, hvilket udtales på Syderø *let*, *rettur*, men ellers *læ'at*, *rattur*.

e er åbent i en kort stavelse, som *erpin*, stolt; *brestur*, knald; lukket i en lang, f. ex. *hevur*, har; *ferð*, en rejse; *flesjar*, skær.

i lyder som det danske *i:* enten det korte som i *spinde*, f. ex. *sigla*, sejle; *stinga*, stikke; eller det lange, som i *smil*, f. ex. *til*, til; *skin*, skin; *hin bitri*, den skarpe; *í firði*, i fjorden; *miklir*, store; som udlyd i ubetonede endestavelser er det mere åbent, nærmende sig noget til *e*, f. ex. *koddi*, en pude; *kravdi*, krævede. Når *á*, *æ* eller *ø* står umiddelbart foran *i*, indskydes i udtalen et *j* foran dette *i* (jævnfør hermed udtalen af *ð* og *g* nedenfor § 3); f. ex. *á*, en å; med tilföjelse af det best. kendeord: *áin* (læs: *ájin*); *smáir* (læs: *smájir*) små; *træið* (l. *træjið*) træet; *bøin* (l. *bøjin*) marken; således og i gutlandsk, som *e*, et hunfår, *eji*. På Syderøen høres dette indskudte *j* sjælden.

í lyder i en lang stavelse som *yj* eller ofte i Strömødialekten endogså som *uj*[1], f. ex. *hví*, hvorfor; *líva*, be-

[1]) J. Grimm udtaler i Gesch. d. deutsch. spr. s. 845 den anskuelse, at denne færøiske udtale af *í* (= *ui*) netop er den oprindelige. Han kommer til dette resultat ved en theoretisk opstilling af de

skærme. I en kort stavelse har det en mindre bred lyd, men dog en tydelig tvelyd af *y* og *i*, *tríggjar*, tre; *skírdi*, døbte. I de dalske, den gutlandske og nogle norske dialekter udtrykkes dette *í* ved *aj*, *æj* og *ej*.

o er åbent i en kort stavelse, som *tosti*, törst; *smokka*, glide ned; lukket, eller i alt fald mindre åbent med en bilyd af *e* bagefter, er det i en lang stavelse, f. ex. *brot*, et stykke; *troka*, trænge på; *borð*, bord; *okra*, ågre.

ó lyder i en lang stavelse som *ou* eller *ov*, men i Norderødialekten som *öu* (jfr. Nordmændenes udtale af *ou (au)*, samt gutlandsk, hvor man nu siger *stæurar*, stor; *djæur*, et dyr), f. ex. *ósi*, en flodmunding, *stórur*, *bjóða*. I en kort stavelse lyder det i Søndenfjordsdialekten mindre bredt, nærmere et rent *o*, med en svag *u*-lyd bagefter, f. ex. *stórt*, stort; *tólv*, tolv; *dóttir*, datter; læs: *stourt*, *toulv*, *douttir*; men derimod nordenfjords som *ö*, altså *stört*,

---

brede selvlyd, hvorefter de alle skulle have været oprindelige tvelyd. Men der anføres intet af de sideordnede sprogklasser af den japetiske æt til bestyrkelse for denne theori, og med disse måtte dog den gotiske sprogklasse bringes i samklang. Efter Bopp (Vokalismus anm. 12 b og 13, samt i hans Vergleich. grammatik, står derimod i aflyden *i* (= *ii*) for *ai* på samme måde, som *iu* for *au* og *i* for *a*, f. ex. gotisk *greipan (gripan)*: *graip* = *giutan*: *gaut* = *stilan*: *stal*. Hvor en tvelyd står ligeoverfor en enkelt lyd, er det ikke nødvendigt, at tvelyden skal være den oprindelige, Således bliver selve *i* i Dalarne ligeledes til en tvelyd, nemlig *ai* (*gripa* til *graipa*), medens den oprindelige tvelyd *ei* (got. *ai*) dèr er bleven til *e* (*greip* til *grep*). At *i* på Færøerne udtales som en tvelyd (*gripa*=*gruipa*), står i forbindelse med, at det lange *i* her udtales skarpt med samme lyd som det islandske *í* (f. ex. *grípu*, hvor *i* lyder som i isl. *grípa*). På samme måde står den omstændighed, at færøisk *ú* udtales tvelydagtig, i forbindelse med, at det lange *u* udtales skarpt, med lyden af islandsk *ú*, f. ex. *súpa*, at søbe; i fær. *supu* har rodstavelsens *u* samme lukte lyd som i isl. *súpa*. Desuden må det tages i betragtning her, at *i* og *ý* i færøisk ere faldne sammen i én lyd, hvorpå Grimm selv har henledt opmærksomheden i Deutsche gram. 1 th., 3 ausg., s. 188.

tölv, döttir[1]. Som udlyd antager det *gv* efter sig f. ex. *klógv* for *kló*, en klo; *sjógvur*, søen; ligeledes, når ordet endes på *óv* eller *óg*, som *hógv* for *hóv*, mådehold; *nógv* f. *nóg*, meget; nordenfjords lyder dette *ógv* som *egv* (*klegv*, *negv*).

ø, omlyd af *ó*, udtales nu på samme måde som *ö*, omlyd af *a*; i *bøtur* lyder det som det tilsvarende danske ord: *bøder*; i *störri* som i dansk *större*.

u lyder som det danske *u*: enten det korte, som i *hun*, f. ex. *upp*, op; *stuldur*, tyveri; eller det lange som i *hus*, f. ex. *duga*, at due; *flus*, skal eller skæl; *hurð*, en dör. I ubetonede endestavelser høres det som en mellemlyd mellem *u*, *o* og *ö*, f. ex. *flutu*, de flød, *gjóstur*, törrende blæst; *tungu*, en tunge; *frálíkur*, ulig. Når *á*, *æ*, *ö* eller *ø* står umiddelbart foran *u*, indskydes i udtalen foran *u* et *v* (jfr. nedenfor udtalen af *ð* og *g*); f. ex. *áum* hf. flt. af *á* (læs: *ávum*); *smáur*, liden; *gráur*, grå; *bøur*, en mark; læs: *smávur*, *grávur*, *bøvur*; dog høres dette indskudte *v* aldrig på Syderø.

y udtales nu på Færøerne, såvelsom i Island, ganske som *i*, og bruges kun for at vise, at *i*-lyden er fremkommen ved omlyd af *u* eller *o*, altså enten kort, som *tyggja* (*tugdi*), tygge; *frysta* (*frost*), fryse, eller langt: *syðri*, sydligere; *synir*, sönner.

ú i en lang stavelse lyder omtrent som det svenske lukkede *u*, dog noget bredere med et forslag ligesom af *y*, som *nú*, nu; *hús*, et hus (i gutlandsk og nogle vestnorske dialekter lyder det endnu bredere, da det hedder

---

[1]) Når en tvelyd står i en kort stavelse, høres nemlig ofte nordenfjords kun den første del af den; derfor lyder *ó* her som *ö*, *ú* som *y*, og *ey* som *e*; her må vi også søge årsagen til at *ei* lyder i visse tilfælde som *o* foran *ng* og *nk*, selv hvor *ei* ellers ikke udtales som *oj*. Også i gutlandsk tabes ofte den ene bestanddel af tvelydene og de brede lyd (C. Säve, hist. Tidsskr. 4 b. s. 227).

her *hæus, heus)*. Når *ú* står i en kort stavelse, lyder det almindelig — dog ikke på Syderø — som dansk *y*, f. ex. *tjúkkur*, tyk; *úlvur*, en ulv. Som udlyd antager det ofte, ligesom *ó*, et *gv* efter sig, og får da nordenfjords en åben *i*-lyd, *bú* eller *búgv*, gods; *trúgvur*, trofast; dette *gv* forårsager altså en anden udtale af *ú* end to andre medlyd, som følge efter det; men at dette ikke er nogen virkelig lydovergang, skönnes dels af Syderødialekten, hvor det ikke lyder som *i*, og dels af, at man f. ex. istedetfor formen *kú* eller *kúgv*, en ko, hverken kan sætte *kygv* eller *kigv* (thi da vilde Færingerne her som i alle øvrige tilfælde, hvor *u* går ved omlyd over til *y*, lade *k* høres hvislende og altså siger: *tsjigv*), ikke heller *kýgv*, i hvilket tilfælde de vilde sige *kyjgv*. Sammenlign hermed udtalen af *ógv* på de nordligere øer.

ý har samme udtale som *í*; det bruges kun, når denne lyd er fremkommen ved omlyd af *ó*, *ú*, *jó* eller *jú*, f. ex. *krýndur*, kronet; *mýs*, mus; *grýtti*, stenede; *skrýddur:* pyntet; *lýgur*, lyver.

2. *Tvelydene* ere: *ei*, *ey* og *oy*.

ei lyder som *aj* i Sydströmø, Vågø og de sydligere øer, på Syderø dog ikke fuldt så åbent, men noget nærmere ved *ei*; i Nordströmø, Østerø og Norderøerne udtales det som *oj*, hvorpå der ifølge Strömborg[1] også findes exempler i Götarike, idet *bein*, et bén, her udtales ligesom i Norderødialekten *bojn*, hvorimod man på Gutland og i nogle norske dialekter finder det udtalt ligesom på den sydlige halvdel af Færøerne *aj*, altså *bajn;* ligel. *tveir*, to; *leita*, lede (læs: *tvajr*, *lajta*).

ey udtales overalt på øerne som *ej (æj)* i en lang stavelse, f. ex. *fleytir*, flødeskum; *geyl*, brøl; *heysur*, et hoved. I en kort stavelse udstødes ofte i Strömødialekten

---

[1]) Svensk språklära, Stockholm 1852, s. 8.

y-lyden i skødesløs udtale, f. ex. *leyst*, løst (af *leysur*); *neyst*, et bådehus; *steyrvongur*, en vingebrudt fugl, hvilket på Strömø læses: *lest*, *nest*, *stervongur*. Denne tvelyd svarer til isl. *au*, der udtales *öj*.

oy udtales overalt som *oj*, ligesom i gutlandsk, og bliver derfor på de nordlige øer sammenblandet med *ei*; det svarer til det isl. *ey* og må betragtes som omlyd af det færøiske *ey*, f. ex. *loysa* (af *leysur*), at løse; *droyri*, blod; *toyur*, tøvejr. Når det hedder *oysa*, at øse, og ikke *eysa*, svarende til isl. *ausa*, da kommer dette af, at dette i fær. ikke længer hører til de stærke gerningsord, men böjes svagt; at et kloster hedder *kloystur*, og ikke *kleystur* (isl. *klaustr*), er vel ifølge dansk indflydelse. I en kort stavelse høres stundum kun *o*, f. ex. *bláogdur* for *bláoygdur*, blåöjet, *bogsl* for *boygsl*, en tömme; dog kun foran *g* og *k* forbundet med en anden medlyd; således høres *oy* overalt fuldstændigt i *goymsla*, varetægt; *royndur*, prøvet.

Oversigt. Af omlydene ere *y* og *ý*, som i islandsk, sammenblandede med *i* og *í*; i isl. er *æ* forblandet med *œ* (*ø*), i færøisk ere derimod *æ* og *ø* holdte ud fra hinanden, hvorimod *æ* her er forblandet med *a*, og *ö* med *ø*; i isl. er *ei* sammenblandet med *ey*, i fær. ere derimod *oy* og *ei* holdte ud fra hinanden.

3. *Medlydene* ere følgende: *b*, *d*, *ð*, *f*, *g*, *h*, *j*, *k*, *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *s*, *t*, *v* og *x*, hvoraf blot nedenstående have noget særegent ved udtalen.

d udtales meget hårdt i enden af en stavelse, f. ex. *skuld*, skyld; *rinda*, betale. I begyndelsen af en stavelse lyder det som i dansk; dog antager *dj* i Strömødialekten den samme hvislende udtale som *gj*, f. ex. *djarvur*, djærv; *djúpur*, dyb; på Syderø derimod, såvelsom i Norderødialekten har det beholdt sin rette lyd.

ð udtales nordenfjords som *v* foran *u* (når ingen *i*-lyd står tæt foran det), samt efter *o*, *u* og *ú*, f. ex. *veð*-

ur, vejr; *góðir*, gode; *luður*, en båderulle; *búðir*, boder. Som *j* udtales det foran *i* (med mindre en *u*-lyd, hvortil også *ó* hører, går foran det), samt, efter *i*, *í*, *y* og *ý*, f. ex. *loðin*, lodden; *liður*, et led; *yður*, det vrimler; *líður*, det lider; *býður*, byder. Mellem to selvlyd, af hvilke ingen hører til *i*- eller *u*-lyden, udtales det ikke, hvilket også er tilfælde, når det står ved en anden medlyd, f. ex. *vaða*, vade; *harður*, hård; *í suðri*, i syd. På Syderøen høres det aldrig i udtalen (i alt fald kun som et svagt stød eller beånding); her går det altså heller ikke ved *i* og *u* over til *j* og *v*. Når det enkelte steder på Norderøerne endnu udtales, har det mistet sin bløde lyd; der siger man således: *doydi* for *doyði*, døde; *ródu*, roede; *bord* for *borð*, bord. I datiderne *hevði*, havde; *legði*, lagde, og *segði*, sagde, udtales det overalt: *heyji*, *leyji*, *seyji*.

g lyder hårdt foran *a*, *ö*, *á*, *æ*, *í*, *o*, *ó*, *ø*, *u*, *ú*, *ei* og *oy*, f. ex. *göltur*, en galt; *gætur*, opmærksomhed; *gøðska*, godhed; *geiri*, en klud; *goysa*, styrte frem; som det engelske *g* eller *j* i *George*, *joy*, udtales det foran *e*, *i*, *y* og *ey*, f. ex. *genta*, en pige; *gima*, have afsmag (om kød af væderlammene i brunsttiden); *gyrða*, omgjorde; *Geyti*, Gauti; ligeledes i: *borgin*, borgen; *hyggin*, forsigtig; *undir fargi*, i presse o. s. v. (*g* bliver altså her, ligesom i islandsk, dalsk og norsk, påvirket af det efterfølgende *i*, skönt dette *g* egenlig hører til den foregående stavelse: *borg-in*). Den samme hvislelyd fremkommer også, når *gj* står foran en af de hårde selvlyd, f. ex. *gjálv*, oprørt sø; *gjördur*, gjort; *gjóta*, bjærghule; *eggja*, opægge. Dog udtales det ikke så hvislende på Syderøen, hvor *g* tydelig høres med en blød udtale henimod *j*, som *gjenta* o. s. v. Når et enkelt *g* kommer mellem to selvlyd, udtales det ganske som *ð*, eller, måske rettere, høres det ligeså lidt i udtalen som dette, men der indskydes da et *j* eller *v* ved en *i* eller *u*-lyd, hvilket er

påvist, under ð. Står et enkelt *g* i enden af et ord, høres det ikke (som *trog*, et trug), hvorimod det lyder meget hårdt, når det står foran en anden medlyd, f. ex. *dags*, dags (ejef. af *dagur* læs: *daghur*, *da'ur* eller *davur*), hvilket lyder som *daggs*, *logn*, vindstille; dette lyder på de fleste steder som *loggn*, men enkelte steder ligesom i svensk, altså *longn*; ligeledes *rogn*, ravn; *regn*, regn, (der på de samme steder læses *rongn*, *rengn*). På Vågø udtales *g* mellem to selvlyd, som *j*, f. ex. *draga*, drage, *dagar*, dage (læs: *dreya*, *deyar*). På Syderø derimod har enkelt *g* i nogle bygder beholdt sin gamle lyd *gh*, her siger man *daghar*, *dragha*; i andre bygder på denne ø bliver det ikke udtalt mellem to selvlyd og heller ikke erstattet med *j* eller *v* ved *i* eller *u*, altså *da'ur*.

h har kun noget mærkeligt i udtalen, når det står foran *j* eller *v*, da det så kommer til at lyde som *kj* og *kv*, f. ex. *hjá*, hos; *hjó*, huggede (dog har det i ordene: *hjarta*, hjerte, *hjörtur*, en hjort og *hjálpa*, hjælpe, almindelig nordenfjords antaget den danske udtale, hvorved *h* er stumt); *hvalur*, en hval; *hvörva*, gå bort (samme udtale har *hv* også i Norge og nogle steder i Island).

j bliver i enkelte tilfælde mellem to selvlyd udtalt som *ggj*, f. ex, *troyja*, en tröje: *oyjar*, øer: *lýjur*, lun, *nýjur*, ny, hvorfor det også i disse tilfælde er blevet skrevet *troyggja*, *lýggjur* (det lyder her som *j* i engl. *joy*).

k udtales hårdt undtagen foran *e*, *i*, *y* og *ey*, hvor det lyder som *ch* i engl. *chance*, f. ex. *kelda*, kilde; *kistil*, en liden kasse; *kyssa*, kysse; *keypa*, købe; i samme tilfælde udtales *sk* som *sh*, f. ex. *skefta*, sætte skaft på; *skeyti*, en klud. Den samme hvislende lyd har *kj* og *skj* foran de hårde selvlyd, som *kjaftur*, kæft: *skjóta*, skyde. På Syderøen høres *k*-lyden tydelig i alle disse tilfælde; derimod udtales her *kl* og *kr* efter en selvlyd almindelig som *ggl* og *ggr*, f. ex. *öklaknútur*, an-

kelen; *akrarnir*, agrene (på de andre øer derimod har *k* den skarpe udtale, og den foregående selvlyd får den brede lyd ved disse forbindelser af *kl kr* o. s. v., som ovenfor er bemærket),

ll lyder som i Island og nogle steder i Norge, f. ex. *fjall*, fjæld; *kallur* (egnl. *karlur*), en mand; læs *fjaddl*, *kaddlur*.

nn udtales som *ddn* foran en tvelyd: *seinni* (på Syderø *seinri*), senere, i gf. og hf. af ordet *oy*, en ø, i den bestemte form: *oynni*, *oynna* (på Syderø i samme tilfælde også af *á*, en å, og *tá*, en tå); ellers forekommer *nn* vel neppe efter nogen tvelyd eller lang selvlyd i færøisk, og lyder derfor bestandig som *nn*.

r udtales med tungespidsen; foran *n* lyder det sædvanlig som i Island *ddn*, f. ex. *Árni; Bjarni; björn*, en björn; *horn*, et horn; *orna*, blive varm; men i kvæderne fordrer rimet ofte, at det må udtales *rn* (således rimer *barn* sig, f. ex. på *harm*, sorg, og udtales derfor i slige tilfælde *barn*, skönt man ellers i daglig tale siger *baddn*). I enkelte ord udtales det derimod som *rn*: i *örn*, en örn; *torn*, et tårn; *ornur*, en arne; *hyrni*, et hjörne; ligeledes overalt, hvor *rn* er kommet sammen ved udstødelse af en selvlyd, som har stået imellem dem, f. ex. *farnir*, farne, flt. af *farin*. I flert. af navneordene med det bestemte kendeord lyder det almindelig som *nn*, f. ex. *akrarnir*, agrene; *bekkirnir*, bænkene, *göturnar*, stierne; læs: *akrannir*, o. s. v. Dog lyder det overalt på øerne som *rn* i flertalsendelsen på *ur* af den stærke böjning, når det bestemte kendeord sættes til, således i *bøkurnar*, bøgerne; *brøðurnir*, brødrene; efter de lange selvlyd udtales det her atter som *ddn*, f. ex. *kýrnar*, køerne; *tærnar*, tæerne; *klørnar*, kløerne.

tj og *stj* udtales i Strömødialekten ligesom *kj* og *skj*, f. ex, *tjörn*, et kær; *tjóvur*, en tyv; *stjörna*, en stjerne.

På Syderøen og de nordlige øer udtales dette *tj* ikke så stærkt hvislende, så man her tydelig hører forskel mellem *kj* og *tj*, *skj* og *stj*, og da især på Syderø.

vn foran en anden medlyd utales *mn*, f. ex. *javnt*, jævnt; *nevndur*, nævnet; ofte høres kun *m* i skødesløs udtale, altså *jamt*, *nemdur*.

Når ellers flere medlyd støde sammen i enden af en stavelse, udtales i almindelighed kun to af dem, f. ex. *jarpt*, brunt; *høviskt*, høvisk; *eingilskt*, engelsk; *sterkt*, stærkt; *margt*, meget; *fylgdi*, fulgte; her høres kun den første og sidste selvlyd, altså: *jart*, *eingilst*, *mart*, *fyldi*; undertiden høres kun den anden og tredje, f. ex. *Vatnsbrekka*, brinken ved indsøen, læs: *Vansbrekka*; *sigldi*, sejlede, læs: *sildi*; *fygldi*, fangede fugl (*fyldi* = *fylgdi*, fulgte); stundum høres tre og fire medlyd ved siden af hverandre, og når *skt* står i en betonet stavelse, foretager man en omsætning deraf til *kst*, for at kunne udtale alle medlydene, f. ex. *danskt*, *beiskt*, bedsk; *frískt*, frisk; *treskti*, tærskede; *tresktur*, tærsket; *ynskti*, ønskede; bliver omsat: *dankst*, *fríkst*, *treksti*. Denne omsætning af *sk* findes også i det norske folkesprog (se Aasens Grammatik, s. 71).

LYDOVERGANGE.

a. Selvlydsforandringer.

4. *Omlyd* bevirkes enten ved *i* eller *u*. Ved *i*-omlyden, som består i, at et *i*, *j* eller *ur* f. *ir* (i flertalsendelsen af navneordene og 3 pers. ent. nut. af de stærke gerningsord) indvirker på den foregående selvlyd, bliver:

a til *e*, f. ex. *mann* til *menni*, et menneske; *bardi* til *berja*, banke; *draga* til *dregur*, drager.

á til *æ*: *bráður* — *bræði*, hastighed; *lágur* — *lægri*, lavere; *ráða* — *ræður*, råder.

u til y: *dun* — *dynja*, larme; *stuttur* — *styttri*, kortre; *sund* = *innan syndis*, imellem øerne.

o til y: *sonur — synir*, sönner; *sorg — syrgja*, sörge.

o til *e*: *koma — kemur*, kommer; *troða — treður*, træder (sjælden).

ó til *ø*: *bók — bøkur*, bøger: *stórur — størri*, större; *róa (rógva) — rør*, ror.

ó til *y*: *ból — býli* (i sammensætningerne *einbýli*, en ensomt liggende gård, og *margbýli*, en vel befolket bygd); *mór (mógvur) — mýri*, mose.

ú til *ý*: *mús — mýs*, mus; *hús — hýsi*, jeg huser; *súpa — sýpur*, søber.

jó til *ý*: *ljós — lýsi*, lys, tran; *sjón — sýni*, fremviser; *bjóða — býður*, byder.

jú til *ý*: *djúpur — dýpi*, et dyb; *ljúga — lýgur*, lyver.

ey til *oy*: *feyk — foykja*, lade fyge (rense korn); *leypa — loypur*, løber; *leysur — loysi* (som *eldloysi*, mangel på ild).

U-omlyden har kun indvirkning på et foregående *a*, som bliver forandret til *ö*, når et *u* eller *v* følger efter eller för har fulgt efter, f. ex. *garður — görðum*, gærder; *hjarta — hjörtum*, hjærter; *navn — növn*, navne; *spakur — spök*, spag. Undtagelse: foran *n* og *m* bliver dette omlydte *a* ikke *ö*, men *o*, f. ex, *tonn*, en tand; *annar — onnur*, anden; *vomb*, en vom; *lomb*, lam; dog hører man på Syderø stundum: *tönn, önnur*.

5. En anden forandring ved selvlydene er *aflyd*, som findes i de forkellige tider af de stærke gerningsord, hvor den selvlyd, der er i roden, går over til en anden selvlyd, f. ex. *finna, fann, funnið*, at finde, hvor vi i hovedtiderne træffe på grundlydene *a*, *i* og *u* (af hvilke de øvrige selvlyd ere fremkomne); efter en sådan vexel af selvlydene deles gerningsordene i sex klasser.

6. *Brydning* finder sted som i det islandske, idet *i* bliver brudt til *ja*, der atter ved omlyd bliver til *jö*, når en *u*-lyd følger efter, f. ex. *bjartur, björt*, skinnende; men

birta, at oplyse eller få til at lue; *fjörður*, *fjarðar*, en fjord, men i hf. ent. og nf. flt. *firði* og *firðir*, så den oprindelige selvlyd i disse tilfælde er *i*.

7. *Udvidelse* af *e* til *ei* bruges foran *ng* og *nk*, som i det nyere islandsk, hvorimod de øvrige udvidelser af *ang* til *áng*, *ing* til *íng*, *ung* til *úng*, *yng* til *ýng*[1], o. fl. ikke forekomme i færøisk; f. ex. *leingi*, længe; *dreingir*, drenge; *teinkja*, tænke. Dette *ei* forandres til *o*, når der ikke følger et *i* eller *j* umiddelbart efter *ng*, f. ex. *longur*, længer (höjere grad af *leingi*); *drongur*, dreng; *tonkti*, tænkte; dog sker dette ikke i 3dje kl. af de stærke hunkönsord flt. på *ur*, som *rengur*, *stengur*, *tengur*; heller ikke i nordenfjordsdialekterne, hvor *eng* står istedenfor *ang*, som *lengur* for *langur*, *stenga* for *stanga*. Denne overgang fra *ei* til *o* spores også i enkelte ord uden at *ng* følger efter, nemlig i *rokna* f. *reikna*, regne; *gorfuglur* f. *geirfuglur*. Herved kommer det let til at sammenblandes med det omlydte *a*, der også foran *ng* bliver til *o* istf. til *ö*; således *stong*, en stang, istf. *stöng* (ikke for *steng* eller *steing*), da det i ef. hedder *stangar*; men *song*, en seng, står for *seng* eller *seing*, da det i ef. hedder *seingjar*; *drongur*, en dreng, f. *dreingur*; men *drongum*, hf. flt. af *drangur*, en klippe, altså f. *dröngum*. Forøvrigt modtage selvlydene ingen udvidelse, undtagen foran *l* med en anden medlyd bagefter, f. ex. *hálsur*, en hals; *úlvur*, en ulv; *gólv*, et gulv.

8. Foran *ð* og *g* bliver *o* nordenfjords forandret til *u*, og *e* til *i*, med mindre der følger et *i* eller *u* efter *ð* og *g*; dette grunder sig på Færingernes higen efter at komme til at udtale *ð* og *g* som *j* og *v*, hvilket just sker, når et *i* eller *u* står tæt foran dem, f. ex. *logi* (læs: *loji*), lue, gf. *luga* (læs: *luva*) f. *luga*, der skulde udtales *lo'a*, således at begge selvlydene lige tydelig hørtes uden

[1]) Gislason Frumpartar ísl. túngu, s. 6.

nogen forbindelse mellem sig (jfr. hermed dansk *lue*, hvor *g* også er bortfaldet; derimod svensk *loga*, hvor *g* høres); på Syderøen derimod, hvor *g* udtales som *gh* mellem to selvlyd, siger man *loga* og ikke *luga*. Fremdeles *boði*, et blindt skær; gf. *buða* (læs: *boji* — *buva*); *niðan* f. *neðan*, nedenfra, op; *miga* f. *mega*, måtte, kunne. Dog må herved bemærkes, at denne forandring endnu ingenlunde sker i alle slige tilfælde; endogså i Thorshavn siger man f. ex. *krákan boðar ilt* (ikke *buðar*), kragen bebuder ondt. Her må altså grunden søges, at det hedder *tiga*, *tegir* (at tie, tier) og *viga*, *vegur* (veje, vejer).

ang forandres nordenfjords til *eng* ligesom nogle steder i Island, f. ex. *langur*, *long*, lang, bliver til *lengur*, *leng*; *svangur*, *svong*, sulten, til *svengur*, *sveng*; *ganga*, *gongur*, gå, går, bliver til *genga*, *gengur* (dog har man her en følelse af, at dette *o* ikke hører hjemme her, da *g* her udtales hårdt, skönt *e* følger efter). Ligeledes bliver *ank* nordenfjords til *enk*, som *blenkur*, blank: *benka*, banke.

ö bruges i færøisk, hvor islandsken har *e*, når *dv*, *hv*, *kv*, *tv* og *sv* går foran, ikke alene i ord, som *dvörgur*, en dværg; *hvöllur*, stærkt lydende; *hvörva*, vælte om; *tvörra*, mangle: *svövnur*, sövn; men også i sådanne ord, hvor man på grund af et efterfølgende *i* eller *j* ifølge reglerne for *i*-omlyden også i det fær., skulde vænte *e* for *ö*, f. ex. *dvölja*, opholde, for *dvelja*, da roden er *dval* (i datiden hedder det *dvaldi*); *hvölja* (af *hvalur*), huden på hvalerne; *svörja*, sværge; *svölgja*, svælge, synke; *hvörja*, hvilken. Det foregående *v* har altså her fået overhånd over det efterfølgende *i*, så det må betragtes som en slags *u*-omlyd. En lignende fremadvirkende omlyd påviser Schleicher i Die formenlere der kirchenslawischen sprache, s. 90, at finde sted (ved *i*-omlyd) i de slaviske sprog.

i foran en anden selvlyd går ikke over til *j*, som i isl., men antager et skarpt udtalt *j* efter sig, der alminde-

lig skrives *ggj* på grund af den hårde hvislende udtale; således: *tríjar* eller *tríggjar* (isl. *þrjár*), forhærdet ligesom cf. af dette ord i isl. *þriggja;* fremdeles *fíggja*, hade; *fríggja*, fri, elske: *líggja*, låne; *síggja*, se, (isl. *fjá*, *ljá*, *sjá*); *líggi* (isl. *ljár*), en le; *skíggi* (isl. *skjár*), lysåbningen i røgstuens tag (f. ex. *líggja orv*, *skíggja stong*); *klíggjasteinar* (isl. *kljásteinar*), de stene, som bruges til at stramme garnet i den gamle nordiske væv; ligel. *fíggja* (isl. *fjá*) fæ, gods, og *kníggja* (isl. *knjá*), knæ, cf. flt. af *fæ* og *knæ*. I talordene ti og ni indskydes også *j* eller *ggj* efter *í*: *níggju*, *tíggju;* jfr. hermed udtalen af *j* i ordene *nýjur*, *lýjur* (se ovenfor).

è er gået over til *æ*, (ovenfor omtalt under udtalen af *æ*).

æ går ofte, undtagen på Syderø, over til *a*, da disse to selvlyd der ere sammenblandede, således at man hører *vanur*, *von*, sædvanlig, vant, også brugt i betydning væn, skön, hvilket, på Syderø hedder *vænur*, *væn*.

oy er almindelig udstødt i ordene: *Føringur*, en fra Færøerne; *Viðingur*, en fra Vidø (Viderø); *Sandingur*, en fra Sandø; for *Færoyingur*, *Viðoyingur*, *Sandoyingur*.

b. Medlydsforandringer.

9. *ð* bliver i nogle få ord forandret til *g*, når et *r* følger umiddelbart derefter, f. ex. *veður*, vejr; deraf *vegrið* el, *veðurið*, vejret, og *at vegra*, blive godt vejr; *veður*, en væder, er bleven til *vegri*, uden i sammensætninger, som *veðurlamb*, et væderlam; *veðrargiólingur* ikke *vegragjól*. (skönt *ðr* her komme sammen); *leður*— *legrið* el. *leðurið*, læderet; *æðr*, en blodåre, er ligeledes blevet til *ægr*; undertiden forekommer også *sygri* for det alm. *syðri* el. *sunnari*, sydre; *negra (ið* el. *hit negra)* f. *néðra* el. *neðari (niðari)*, nedre, ja endog *ygsti*, yderste; *sygsti*, sydligst; f. *ytsti* og *syðsti* el. *uttasti* og *sunnasti*.

Endelig forandres *ðr* til *gr* i stedsnavnet *Jaðar*, idet man siger *á Jagri*, på Jæderen (i enkelte norske dialekter bliver *ð* til *j*: som *vejr, lejr, Jajr*, o. s. v. Aasens Grammatik § 102).

ð går over til *d* foran *d* eller *n*, samt i 1 og 2 klasse af de svage go. i dat. og tilf., f. ex *ræða*, indjage skræk, *ræddi*, *heiðin*, hedensk, *heidnir*; *staðin*, moden, *stadna* modnes; *virða*, sætte pris på, *virdi, virdur*; *hyggja*, se, *hugdi*, *hugdur* (herfra undtages dog datiderne *hevði, legði, segði*, men i flt. og tilf. have disse ord *hövdu, lögdu, sögdu*; *havdur, lagdur, sagdur*. Ligeledes foran *l*, f. ex. *brúdleyp*, bryllup, af *brúður*, en brud (eller måske er det her assimileret med *l*, så man skulde skrive *brúlleyp*, hvilket da vilde blive utalt på samme måde); i andre ord er derimod *ð* forblevet uforandret foran *l*, når de ere komne sammen ved udstødelse af en mellemstående selvlyd, f. ex. *stuðlar*, støtter (*stuðul* el. *stuðlur*); *biðlar*, bejlere (af *biðil* for *biðilur*). Medens islandsken har *ð* efter *g* og *f* (fær. *v*), har færøisken *d*, f. ex. *bygd* f. isl. *byggð*; *trygd*, f. isl. *tryggð*; *hövdingi*, f. isl. *höfðingi*. Foran *g* og *k* bliver *ð* forandret til *g* og *k*, f. ex. *makkur*, f. *maðkur*, en madike; *blíkka*, f. *blíðka*, göre blid; *fríkkast*, blive smuk (af *fríður*); *gógga*, herlighed (af *góður*); *blógga*, såre (for *blóðga*); ligeledes til *t* foran *t*, f. ex. *góður, gott*; *fríður*, *frítt*, smukt; undertiden til *v* foran *v*, som *mivvað* f. *miðvað* el. *midvað*, det midterste vadested (af *miður*, medius). I *hövur*, et hoved; *higar*, hid, og *hagar*, derhen, står *r* for *ð* (*hövuð, higað, hagað*).

f bruges ofte foran *t*, hvor i det gamle sprog skrives *pt*, f. ex. *haft*, et bånd; *skaft*, et skaft; derimod findes *p* (hårdt udtalt) i de böjningsformer af et ord, hvor det kommer til at stå foran *t*, som *keypa*, købe, *keypti*, *keypt*; *djúpur*, dyb, *djúpt*. I de tre ord *eftir*, efter, *aftur*, atter, og *aftan*, bagfra (til forskel fra *aftan*, en aften),

samt alm. i *lyfta*, at løfte, og *leiftur*, en lille hval, udtales *ft* som *tt*. I ordet *oman*, ovenfra, ned, er *v* ombyttet med *m*, altså f. *ovan*. I *of* el. *ov*, der, i betydningen altfor meget, sættes foran tillægsord og biord, går *f* eller *v* ofte over til den følgende medlyd, f. ex. *oggamalur*, for gammel, *allítil*, for liden; *osskjótt*, for hurtigt; *onnær*, for nær, istedet f. *ovgamalur*, *ovlítil*, hvilke former dog også bruges på Syderø. Ellers udtales *f*, *p* og *v* overalt som de skrives (undt. i *hövdi*, et forbjærg, der somme steder på øerne udtales *höddi*, ligesom også hf. af *hövur*, et hoved).

ð, *t* og undertiden *r* bortkastes alm. foran *s* eller assimileres dermed, f. ex. *føsla* (f. *føðsla* el. *føzla*), føde; *veisla*, et gilde (af *veita*, at yde); *óviska*, uforstandighed (af *vita*, vide); *vestur*, værre, *vesna*, forværres (af *verri*); *tystur*, törstig (af *turrur*, tör).

nn går i nf. af nogle hankönsord på *ur* over til *ð*, som: *bruður*, f. *brunnur*, en brønd; *gruður* el. *grunnur*, en grund i havet; *maður* f. *mannur*, en mand; *muður* el. *munnur*, en mund; *luður* el. *lunnur*, en rund stok. *n* assimileres med et følgende *k* eller *t*, oftere end i dansk, skönt ikke så hyppig som i det islandske, f. ex. *rukka*, en rynke; *bökkur*, bunke; *brekka*, brink; *dökkur*, dunkel, *möttul* kåbe (mantel); *vöttur*, vante; *vetur* f. *vettur*, vinter; *satt*, sant. Også *mp* bliver ofte til *pp*, som *kappi*, en kæmpe; *stappa*, stampe.

pn går over til *kn* i ordene *vákn* (el. *vápn*), våben; *geykn* f. *geypn*, hvad der kan rummes i hulheden af begge hænder tilsammenlagde; *stjúksonur*, stifsön; *stjúkmóðir*; også i de norske dialekter findes formen *stjukbonn* eller *stykbonn* f. isl. *stjúpbörn*. Ligeledes bliver *ftn*. til *kn* i ordet *akna* f. *aftna*, blive aften (*nú aknar dagur*, nu bliver det snart mörkt). *rgn* bliver til *nr*, læs: *ddn*, i ordet *morgun*, morgen, overalt hvor *u* bortfalder: *morni*, *mornar*.

þ findes ikke længer i færøisk; det er almindelig, som i de nyere nordiske sprog, gået over til *t*, undtagen i nogle stedord og biord, hvor det er blevet til *h*, nemlig: *hesin* f. *þessi*, denne (i 2 persons stedord derimod til *t: tú*, du; *tit*, *tær*; 3 pers. *tað*, det; *teir*, *tær*, *tey*, de); *har* f. *þar*, der; *haðan* f. *þaðan*, derfra; *hagar* for *þagað*, derhen. Ligeledes findes *h* f. *þ* også' stundum i disse ord: *hósdagur* f. *þórsdagur; Hósvík*, Thorsvig; *hóast* for det alm. *tóat*, endskönt.

rl går over til *ll*, som *kallur*, en mand; *jallur*, en jarl; *valla*, næppe. *st* er gået over til *rt* i *lurta*, lytte, lure, isl. *hlusta*.

um i böjningsendelserne, d. e. i hensynsformerne af navne- og tillægsordene og i 1 pers. flt. af gerningsordene, er overalt nordenfjords blevet til *un*, f. ex. *góðun monnun*, gode mænd; *hesun konunun*, disse koner; *vær viljun*, vi ville.

10. Ved *omsætning* er *vl* ofte blevet til *lv*, og *vr* stundum til *rv*, som *telva*, lege tavl; *trilva*, føle sig for; *skalvur*, snedynge; *karvingur*, en tvebak; *erva* el. *evra*, höjere. Der findes også et par andre pudsige omsætninger, som *klingra* f. *kringla*, en rundkreds; *krutla* f. *klutra*, kludre; *høsn* f. *høns; beikst*, *fríkst* f. *beiskt*, *frískt* (jfr. Aasens Gram. § 108).

11. Ved udstødelse bortfalder *h* foran en medlyd, undtagen foran *j* og *v*, ligesom i dansk, f. ex. *hljóða*, *hreystur*, *hníga*). *g* bortfalder foran *n*, som *naga*, gnave; *neggja*, gnægge, vrinske; *nísta* f. *gnísta*, hvine. *v* bortfalder foran *r* i begyndelsen af et ord, f. ex. *rangur*, vrang; *reka*, vrage, drive; *rist*, vrist; stundum også i *reiði*, vrede; fremdeles i ordene: *onkur (einhvör)*, nogen; *kortini (hvört enn er)*, alligevel, og enkelte steder *kussu (hvörsu*, alm. *hvössu)*, hvorledes (da *hv* udtales som *kv*, har *k*-lyden holdt sig, skönt *v* er bortfaldet; det samme er tilfældet i de norske dialekter, jfr. Aasen § 86); fremdeles ved

vöka (vaka) i sammensætningerne: *Halvarðsöka*, den 15de maj, *Jóansöka*, den 24de juni, *Siftunsöka* f. *Svitunsvaka*, den 2den juli; og *Ólafsöka*, den 29de juli; endelig bortfalder *v* især foran *o* og *y*: *sortar* (af *svartur*), sværte; *horvin*, forsvunden (af *hvörva*); *kvikur* = *kykur*, levende; *kyrkja*, kvæle (af *kvörki*, struben), *kyrrur* = *kvirrur*, rolig (det første især om havets ro). — *j* bortfalder i begyndelsen af ord efter *l* og *n*, især i Strömodialekten, hvor man siger *bróta*, bryde; *róta*, snorke; *flóta*, flyde; *lúgva*, lyve (= *lúgva*, udmatte, hvor intet *j* skal være), for: *brjóta*, *rjóta* o. s. v.; ligeledes *smúgva*, smutte, og *fúka*, fyge, for *smjúgva*, *fjúka*; ligeledes i efterlyden efter *t* og *s*, som *sita*, sidde f. *sitja*; *flyta* eller *flytja*, flytte; *flysa*, skrælle; derimod siger man kun *vitja*, besøge, da det ellers vilde blive ligt *vita*, at vide; efter *l* og *r* falder det derimod aldrig bort i efterlyden, f. ex. *vilja*, ville; *dylja*, dølge; *smyrja*, smöre. Dette sker og almindelig i de nynordiske fastlandssprog (se Aasens Gram. § 79).

12. Efter *ó* og *ú* indskydes *gv*, når en selvlyd følger efter, eller når *ó* og *ú* stå i enden af et ord, f. ex. *rógva* f. *róa*, at ro; *brúgv* f. *brú*, en bro. Når *g* eller *v* følge efter *ó* eller *ú*, indskydes ofte i samme tilfælde *v* efter *g*, og *g* foran *v*, f. ex. *súga*, at suge, der bliver til *súgva*; *tjó*, et lår, der bliver til *tjógv*; *skúvur*, en fugl (struntjæger), til *skúgvur*; (dog findes denne tilföjelse af *gv* aldrig i ord som *hjó*, huggede; *tjóvur*, en tyv, o. lign.

Formlære.

GERNINGSORDENE.

13. Gerningsordene henføres til to hovedklasser, eftersom de have stærk eller svag böjning. Da de stærke gerningsord må anses for de ældste i sprogene, og ligge for störste delen til grund for orddannelsen, sættes disse først. Også i færøisken, som i de nyere sprog, mærkes

en stræben hen til den svage böjningsmåde, hvorfor mange oprindelig stærke gerningsord nu ere gåede over til at blive svage; andre ere tabte, eller kun bevarede i enkelte former; disse ufuldstændige ere her tagne med, dog således, at de ubrugelige former ere satte i klammer.

A. De stærke gerningsord.

Disse inddeles som i islandsk i sex klasser; samtlige ord af denne böjning, jeg hidtil har fundet i det færøiske, har jeg her meddelt. Ved opstillingen af kendemærkerne i gerningsordene har jeg overalt sat tredje, og ikke som sædvanlig, første person i nutid og datid som kendemærke. Årsagen hertil er den, at nutidens første person i færøisk dannes af nævneformen ved at forandre dennes endelse *a* til *i*[1], der ikke forvolder omlyd, f. ex. *taka,* at tage; *taki,* jeg tager; *njóta, njóti*[2], nyder; *ljúgva, ljúgvi*, lyver. Derimod har tredje person fået omlyden: *tekur, nýtur, lýgur*, så det ejendommelige ved nutiden som kendemærke først her kommer frem. I overensstemmelse hermed har jeg taget 3 pers. ent. af dat., (som for øvrigt altid er lig 1 pers.) og 3 pers. flt. af dat., som kun adskiller sig fra 1 pers. derved, at den endes på *u,* medens 1 person endes på *um* el. *un*, hvilket dog kun har holdt sig i Norderødialekten.

I. Datidens selvlyd *a,* flt. *u.*

Brenna.	brennur	brann	brunnu	brunnið,	brænde.
renna	rennur	rann	runnu	runnið,	løbe.
finna	finnur	fann	funnu	funnið,	finde.
spinna	spinnur	spann	spunnu	spunnið,	spinde.
svinna	svinna	svann	svunnu	svunnið,	svinde.
vinna	vinnur	vann	vunnu	vunnið,	sejre.
binda	bindur	bant	bundu	bundið,	binde.
vinda	vindur	vant	vundu	vundið,	vinde.
springa	springur	sprakk	sprungu	sprungið,	springe.

[1]) Kun hjælpeordene: *eri, kann, mann, má, skal, vil*, samt *ann* (jeg elsker) og *veit* göre en undtagelse herfra. — [2]) *eg teki, eg nýti* kommer derimod af de svagt böjede ord: *tekja*, tække, og *nýta*, benytte, så at tvetydighed herved undgås.

stinga	stingur	stakk	stungu	stungið,	stikke.
singja	singur	sang	sungu	sungið,	synge.
bregda	bregdur	brá	(brugdu	brugdið),	svinge.
drekka	drekkur	drakk	drukku	drukkið,	drikke.
hvökka	hvökkur	hvakk	hvukku	hvokkið,	forskrækkes.
rökka	rökkur	rakk	rukku	rokkið,	vige tilbage.
stökka	stökkur	stakk	stukku	stokkið,	briste.
sökka	sökkur	sakk	sukku	sokkið,	synke.
gella	gellur	gall	gullu	gollið,	knalde.
skella	skellur	skall	skullu	skollið,	larme.
smella	smellur	small	smullu	smollið,	smælde.
svölla	svöllur	svall	svullu	svollið,	buldne.
gjalda	geldur	galt	guldu	goldið,	betale.
skelva	skelvur	skalv	skulvu	skolvið,	skælve.
svölta	svöltur	—	—	(soltin),	hungre.
svimja	svimur	svam	svumo	svomið,	svömme.
gleppa	gleppur	glapp	gluppu	gloppið,	glippe.
hveppa	hveppur	hvapp	hvuppu	hvoppið,	fare sammen.
sleppa	sleppur	slapp	sluppu	sloppið,	slippe.
verða	verður	varð	vurðu	vorðið,	vorde.
nerta	nertur	nart	nurtu	nortið,	berøre.
verpa	verpur	varp	vurpu	vorpið,	kaste, læggeæg.
hvörva	hvörvur	hvarv	hvurvu	hvorvið,	gå bort.
bresta	brestur	brast	brustu	brostið,	knalde.
detta	dettur	datt	duttu	dottið,	falde.
gretta	grettur	gratt	gruttu	grottið,	slå fejl.
smetta	smettur	smatt	smuttu	smottið,	smutte.
spretta	sprettur	spratt	spruttu	sprottið,	spire.

Bregda, brá forekommer kun i kvæderne („*hann sínum svörði brá*", han svang sit sværd); *bregda, bregdaði,* svag böjning, betyder at flette bånd. *Gretta,* at synke om ebben, dernæst at slå fejl, har jeg hørt böjet stærkt på Svinø; ellers vel alm. *gretti, grett.* Ligeledes har *nerta* tillige svag böjning: *nerti, nert.* Istedetfor *hvakk, rakk, stakk, sakk* bruger man også formen *hvökk, rökk, stökk, sökk,* som i isl. I Thorshavn og omegn hører man af enkelte folk formerne *svumdi* f. *svam, svumt* f. *svomið,* som om det kom af *svymja,* svag böjn. 1ste kl.; *svumdi* er også brugt i oversættelsen af Færeyíngasaga s. 174; i de norske dialekter findes også *symja, sumdi. Soltin* (af *svölta*) bruges nu som tillægsord i betydning mager, egl. udhungret. For *varð* bruges også *vart,* som i svensk og norsk; flt. i dat. bruges alm. af *vera,* altså *vóru* f. *vurðu.*

II. Datidens selvlyd *a*, flt. *ó*.

Biðja	biður	bað	bóðu	biðið,	bede.
briga	brigur	brá	--	brigið,	slægte på.
drepa	drepur	drap	drópu	dripið,	dræbe.
geva	gevur	gav	góvu	givið,	give.
geta	getur	gat	gótu	gitið,	kunne.
leka	lekur	lak	lóku	likið,	lække.
lesa	lesur	las	lósu	lisið,	læse.
liggja	liggur	lá	lógu	ligið,	ligge.
reka	rekur	rak	róku	rikið,	drive.
sita	situr	sat	sótu	sitið,	sidde.
viga	vegur	vá	vógu	vigið,	veje.
vera	er	var	vóru	verið,	være.
eta	etur	át	ótu	etið,	spise.
fregna	—	frá	—	—	spörge.
kvöða	kvöður	kvað	kvóðu	kvöðið,	kvæde.
síggja	sær	sá	sógu	sæð,	se.
bera	ber	bar	bóru	borið,	bære.
koma	kemur	kom	komu	komið,	komme.
nema	nemur	nam	nómu	nomið,	tage ved.
skera	sker	skar	skóru	skorið,	skære.
sova	svevur	svav	svóvu	sovið,	sove.
truða [1]	treður	(trað	tróðu)	troðið,	træde.
veva	vevur	vav	vóvu	vovið,	væve.

Medens *á* og *ó* hyppig ombyttes i oldsproget (se Gíslasons *Um frumparta íslenzkrar túngu í fornöld*, s. 26 flg.), og flere ord af denne klasse særlig nævnes som havende *ó* for *á* i datidens flt. (jfr. Norrønasprogets Grammatik, s. 25), er det vel værdt at bemærke, at Færingerne helt igennem i disse flertalsformer have *ó* for *á*. Den samme ejendommelighed ved denne klasse gerningsord findes også i nogle norske dialekter (Aasens Gram. s. 170—71). Men da man i færøisk finder *væri* som den betingede måde i dat. af *vera*, forudsætter dette *æ* formen *váru*, da *ó* aldrig i færøisken går over til *æ*, men til *ø*; ligeledes forudsætter *svæva*, at dræbe (egl. dysse i sövn), formen *svávu*, og ikke *svóvu*. *Briga* er vel oprindelig *bregða*, som har fået en anden böjning i betydningen at slægte på. *Drepa* har i flt. dat. også *drupu*, som om det hørte til 1ste klasse. Ved siden af *sita* bruges på flere øer

[1]) egl. *troða*, men ifl. lydlæren § 8 forandret til *truða*; dog høres også *troða*, især på Syderø.

sitja. Biformerne: *givið, lisið,* o. s. v. for *gevið, lesið,* kunde måske forklares ifølge ligedannelsen, hvorved rodens selvlyd bliver omdannet efter endelsens selvlyd; hertil findes ellers intet spor i færøisk, hvorimod de norske dialekter hyppig give os exempler på voldsomme forandringer ifl. ligedannelsen (Aasens Gram. § 49, 64 og 65); *verið* og *etið* have ikke modtaget denne forandring. *Fregna* bruges nu kun i nf. og i dat. efter den stærke böjn., og formen *frá*, erfarede, forekommer blot i kvæderne (f. ex. Sniolvs kvæði, Golmars táttur 11te vers, efter Svabos saml. på det kgl. bibl.). Hvorfor Færingerne sige *kvöða, kvöðin* f. *kveða, kveðin,* er oplyst i lydlæren § 8; sammesteds er gjort opmærksom på formen *síggja; sjá* forekommer kun i kvæderne. *Bera, skera, síggja* og *vera* endes på *t* i 2 pers. ent. nut.: *fert, skert, sært* og *ert;* i alle de øvrige ord er 2 pers. lig 3 pers.

III. Datid *e, æ;* fl. ubestemt.

Falla	fellur	fell	fellu	fallið,	falde.
halda	heldur	helt	hildu	hildið,	holde.
ganga	gongur	gekk	gingu	gingið,	gå.
hanga	hongur	hekk	hingu	hingið,	hænge.
fáa	fær	fekk	fingu	fingið,	få.
blása	blæsur	blæs	(blæsu)	blásið,	blæse.
láta	lætur	læt	lótu	látið,	lyde.
lata	letur	læt	lótu	látið,	lade.
gráta	grætur	græt	grótu	grátið,	græde.
ráða	ræður	ræð	ræðu	ráðið,	råde.
eita	eitur	æt	itu	eitið,	hedde.

Ordene af denne klasse have lidt mest, og ere blevne temmelig fåtallige. Istf. *fell, fellu* hører man oftest *fall, fullu* som 1ste klasses datider. Hvorledes formerne *gongur, hongur,* med *o* f. *e* eller *ei,* ere opståede, er omtalt i lydlæren § 7. *Fáa* udtales på Syderøen *fágha* med en svag *g*-lyd indskudt; 1 pers. ent. nut. kunde vel skrives *fági,* da „jeg får" altid hedder: *eg fáji (g* udtales som *j* foran *i),* og således kunde man måske tænke på her at finde grundformen *faga,* gotisk: *fahan* (det samme gælder

også om *sláa* og *tváa* i 4 kl.); men det er dog visselig kun en udvidelse af *fá*[1], der i 1 pers. ent. nut. må få *fái*, da *j* i udtalen altid indskydes mellem *á* og *i*, se lydl. § 1. *Eita* bruges for *heita*, ligesom i norske dialekter, ja *h* skal endogså findes bortfaldet af dette ord i gamle dokumenter. Datiden *blæs* forekommer næppe nu i daglig tale (man bruger *blást*), men derimod ofte i kvæderne, f. ex. i „*Óðin í Ásgörðum*" v. 8: *Hermóður blæs í lúður sín, og vindur blæs aftur ímóti* (Schrøters optegn. i Oldskrift-selskabets Arkiv); ligeledes bruges *ráddi* ofte for *ræð*. *Lata*, at lade, er indkommet fra dansken og sammenblandet med *láta*. Formerne *lótu* og *grótu* for *lætu* og *grætu* synes at være opståede ved sammenblanding med forrige klasses datidsformer, hvilket så meget lettere kunde ske, som entallets lange *a* i 2 kl. lyder i udtalen ligesom *æ* sammesteds i 3 kl. *Fáa* har i 2 pers. ent. nut. *fært*, ligesom *bera* o. fl. i forrige klasse.

IV. Datiden *ó*, flt. *ó*.

Ala	elur	ól	ólu	alið,	opføde.
gala	gelur	gól	gólu	galið,	gale.
mala	melur	mól	mólu	malið,	male.
stjala	stjelur	stjól	stjólu	stolið,	stjæle.
fara	fer	fór	fóru	farið,	rejse.
laða	leður	lóð	lóðu	laðið,	indskibe.
vaða	veður	vóð	vóðu	vaðið,	vade.
standa	stendur	stóð	stóðu	staðið,	stå.
vaxa	vexur	vóx	vóxu	vaxið,	voxe.
grava	grevur	gróv	gróvu	grivið,	grave.
aka	ekur	ók	óku	ikið,	age.
taka	tekur	tók	tóku	tikið,	tage.
draga	dregur	dró	drógu	drigið,	drage.
sláa	slær	sló[2]	slógu	sligið,	slå.
tváa	—	(tvó	tvógu)	tvigið,	tvætte.
högga	höggur	hjó	—	—	hugge.
svörja	svör	svór	svóru	svorið,	sværge.

Ligesom i de to foregående klasser findes her ord, der ikke få böjningstillæget *ur* i 2 og 3 pers. ent. nut.;

[1]) Denne form findes, ligesom *sjá* f. *siggja*, kun i kvæderne.
[2]) For *sló* findes hyppig formen *slerði* (el. *sleri*).

men disse få alle i 2 pers. *t* lagt til stammen, hvorimod 3 pers. lader sig nöje med den nøgne stamme; disse ere *fert, slært, svört.* For *ól, alin* bruges nu alene *aldi, aldur* med svag böjn. *Stjala* er ved en forunderlig forandring i datiden kommet at høre til denne klasse. For *vaxa* bruges ofte i Strömødialekten *vexa*, i dat. *vax, vuxu*, hyppigere end ovenstående former; derimod findes kun formen *vaxin* (ikke *voxin* el. *vuxin*, i lighed med dansk og svensk). *Grava* kan også gå efter 3dje svage böjningsmåde: *gravar, gravaði;* dog høres dette sjælden, *Högga* har i dat. *högdi* eller *högg*, i bif. *högdur; hjó* forekommer meget hyppig i kvæderne.

V. Datiden *ey*, fl. *u*.

Bjóða	býður	beyð	buðu	boðið,	byde.
rjóða	rýður	(reyð	ruðu)	roðið,	smöre.
sjóða	(sýður	seyð	suðu)	soðið,	syde.
bróta	brýtur	breyt	brutu	brotið,	bryde.
flóta	flýtur	fleyt	flutu	flotið,	flyde.
ljóta	lýtur	leyt	lutu	lotið,	få.
njóta	nýtur	neyt	nutu	notið,	nyde.
róta	rýtur	reyt	rutu	rotið,	snorke.
skjóta	skjýtur	skeyt	skutu	skotið,	skyde.
tróta	trýtur	treyt	trutu	trotið,	mangle.
(—	frýsur	freys	frusu	frosið),	fryse.
gjósa	gýsur	geys	gusu	gosið,	blæse.
kjósa	kýsur	keys	kusu	kosið,	vælge.
njósa	nýsur	neys	nusu	nosið,	nyse.
flúgva	flýgur	fleyg	flugu	flogið,	flyve.
klúgva	klývur	kleyv	kluvu	klovið,	kbve
lúgva	lýgur	leyg	lugu	logið,	lyve.
smúgva	smýgur	smeyg	smugu	smogið,	smutte.
súgva	sýgur	seyg	sugu	sogið,	suge.
fúka	fýkur	feyk	fuku	fokið,	fyge.
húka	hýkur	heyk	huku	hokið,	sidde.
lúka	(lýkur	leyk	luku)	lokið,	ende.
rúka	rýkur	eyk	vuku	rokið,	ryge.
strúka	strýkur	streyk	struku	strokið,	stryge.
drúpa	drýpur	(dreyp	drupu	dropið),	dryppe.
krúpa	krýpur	kreyp	krupu	kropið,	krybe.
súpa	sýpur	seyp	supu	sopið,	søbe.
lúta	lýtur	leyt	lutu	lotið,	hælde.
leypa	loypur	leyp	lupu	lopið,	løbe.

Ordene af denne og den følgende klasse have holdt sig temmelig nær til oldsproget, så her er kun lidet sær-

egent at bemærke ved dem. I forlyden er *j* bortfaldet de fleste steder på øerne; dog hører man endnu også formerne: *fljóta*, *ljúgva*, *rjóta*. Ligeledes bruges stundum: *fljúga*, *ljúga*, *kljúva*, for de ovennævnte med *gv*; dog er dette sjælden uden i kvæder og ordsprog. *Leypa* har som alle de ord, der i oldsproget have *jó*, flt. *jó* i dat., forandret sin böjning; men dette er det eneste af disse, der har beholdt stærk böjning (kun *hjó* findes som enestående stærk form af *högga*); de øvrige, som *búa* (*búgva*), *spýja* ere anførte efter 2 kl. af de svage go. *Skjóta* har i 2 og 3 pers. nut. *skjýtur* for at adskilles i udtalen fra *skítur* i 6te kl.

VI. Datiden *ei*, fl. *i*.

Glíða	glíður	gleið	gliðu	gliðið,	glide.
líða	líður	leið	liðu	liðið,	lide.
ríða	ríður	reið	riðu	riðið,	ride.
skríða	skríður	skreið	skriðu	skriðið,	skride.
svíða	svíður	sveið	sviðu	sviðið,	svide.
bíta	bítur	beit	bitu	bitið,	bide.
dríta	drítur	dreit	dritu	dritið,	dritte.
líta	lítur	leit	litu	litið,	se.
níta	nítur	neit	nitu	nitið,	pine.
skíta	skítur	skeit	skitu	skitið,	cacare.
slíta	slítur	sleit	slitu	slitið,	slide.
míga	mígur	meig	migu	migið,	mingere.
níga	nígur	neig	nigu	nigið,	böje sig.
síga	sígur	seig	sigu	sigið,	synke.
stíga	stígur	steig	stigu	stigið,	stige.
svíkja	svíkur	sveik	sviku	svikið,	svige.
víkja	víkur	veik	viku	vikið,	vige.
blíva	blívur	bleiv	blivu	blivið,	blive.
dríva	drívur	dreiv	drivu	drivið,	drive.
ríva	rívur	reiv	rivu	rivið,	rive.
tríva	trívur	treiv	trivu	trivið,	gribe.
grípa	grípur	greip	gripu	gripið,	gribe.
hvína	hvínur	hvein	hvinu	hvinið,	hvine.
rína	rínur	rein	rinu	rinið,	skrige.
skína	skínur	skein	skinu	skinið,	skinne.
rísa	rísur	reis	risu	risið,	hæve sig.

Klíva, *kleiv* er tabt; *klúgva* (se 5te kl.) bruges både i betydning af klatre (*klíva*) og kløve (*klúva*); derimod forekommer både navneordet (*kleiv*), en stejl opgang (af *klíva*), og *kleyv*, en klov (dannet af *kljúva*).

De her samlede stærke gerningsord ere 143 tallet. Da Aasen udgav sin grammatik, havde han i det norske fundet henved 150 (se § 266), altså omtrent det samme antal, som vi have i færøisken; vi have dog tabt mange, som findes i de norske dialekter. C Säve angiver[1] i de svenske dialekter 214 stærke go: 157 i den dalske og 171 i den gutlandske dialekt, af hvilke naturligviis största delen er fælles for dem begge.

B. De svage gerningsord.

14. Disse adskille sig fra de stærke gerningsord derved, at datiden får en forlængelse bag efter stammen af *di (ði)*, *ti* eller *aði;* de kunne henføres til tre klasser. Ordene af den svage böjning have mistet omlyden i datidens flertal på enkelte ord nær, som *lögdu*, *sögdu*, *hövdu;* man siger altså nu: *teir gramdu, taldu,* f. *grömdu, töldu* o. s. v.

15. Den første klasse er den af de svage go., som står nærmest ved de stærke; nutidens 3 pers. ent. endes på *ur*, som bevirker omlyd. I nævneformen og de former, som ere afhængige af den, viser bindelyden *i* sig hærdet til *j;* herved bliver da formedelst omlyden det foregående *a* til *e*, og *u* til *y;* grundlyden viser sig i datidens rodstavelse, som bliver forøget med *di*, eller med *ti*, når *k*, *s* eller *t* gå foran.

De, som i nutiden have *e*, i datiden *a*, ere:

fremja	fremur	framdi	framt,	udføre.
gremja	gremur	gramdi	gramt,	ærgre.
krevja	krevur	kravdi	kraft,	kræve.
lemja	lemur	lamdi	lamt,	lamme.
rekja	rekur	rakti	rakt,	vikle op.
semja	semur	samdi	samt,	forlige.
telja	telur	taldi	talt,	tælle.

[1]) I *De starka verberna i Dalskan och Gotländskan*, Uppsala 1854.

tenja	tenur	tandi	tant,	udstrække.
vekja	vekur	vakti	vakt,	vække.
velja	velur	valdi	valt,	vælge.
venja	venur	vandi	vant,	vænne.
vevja	vevur	vavdi	vaft,	omvikle.

Hertil hører også *dvölja* (f. *dvelja*, se lydlæren § 8), *dvölur*, *dvaldi*, *dvalt*, forsinke. Afvigende ere *tiga* (f. *tega* el. *tegja*, lydlæren § 8), *tigur* el. *tegir*, *tagdi*, *tagt*, tie; *siga* (f. *sega* el. *segja*), *sigur* el. *segir*, *segði* (f. *sagdi*, da det i flt. hedder *sögdu*), *sagt*, sige; *leggja*, *leggur*, *legði* (f. *lagdi*, flt. *lögdu*), *lagt*, lægge. *Flekja*, *flakti*, *flakt*, at flække; *klekja*, *klakti*, klække, og *tekja*, *takti*, tække, have i 2 og 3 pers. nut. *ir* f. *ur*: *flekir*, *klekir*, *tekir*. *Berja*, *bardi*, *bart*, slå, og *verja*, *vardi*, *vart*, værge, have sammesteds *berjir* og *verjir* (f. *berur* og *verur*).

Bryðja	bryður	bruddi	brutt,	knuse.
dylja	dylur	duldi	dult,	dølge.
dynja	dynur	dundi	dunt,	larme.
flysja	flysur	flusti	flust,	skrælle.
flytja	flytur	flutti	flutt,	flytte.
glymja	glymur	glumdi	glumt,	larme.
hyggja	hyggur	hugdi	hugt,	se.
hylja	hylur	huldi	hult,	skjule.
kryvja	kryvur	kruvdi	kruft,	skære op.
mylja	mylur	muldi	mult,	knuse.
ryðja	ryður	ruddi	rutt,	tilberede.
stynja	stynur	stundi	stunt,	stönne.
tyggja	tyggur	tugdi	tugt,	tygge.
tysja	tysur	tusti	tust,	styrte frem.
yðja	yður	uddi	utt,	vrimle.

For *flysja* og *flytja* høres stundom *flysa* og *flyta* med bortkastet *j*. Afvigende ere: *smyrja*, *smurdi*, smöre; *spyrja*, *spurdi*, spörge, hvilke i 2 og 3 pers. ent. nut. have *smyr* og *spyr* (f. *smyrur* og *spyrur*); *styðja*, *studdi*, støtte, har oftest formen *styðjar* efter 3dje kl. sv. go. f. *styður*; *søkja*, *sókti* el. *sótti*, søge; *tykja*, *tókti* el. *tótti*, tykkes, og *yrkja*, *orkti* el. *yrkti*, digte, have *søkir*, *tykir*,

yrkir i 2 og 3 pers. nut. Andre have omlyd helt igennem, som *selja, selur, seldi, selt,* sælge; *setja* el. *seta, setur, setti, sett,* sætte. *Gera,* at göre, böjes: *ger, gjördi, gjört* (tillægsf. *gjördur*). *Hava,* at have, *hevur, hevði* flt. *hövdu, haft* (tillægsf. *havdur, hövd, haft*).

Nogle enkelte ord må her nævnes, hvis nutid böjes som en datid af de stærke go.; de have også en anden selvlyd i datiden end i nutiden. Disse ere: *kunna, kann, kundi, kunnað,* kunne; *mann, mundi,* mon; *mega, má, mátti,* kunne; *skula, skal, skuldi* el *skyldi,* skulle; *tarv, turvdi* (dat. sjælden), behøver; *vita, veit, visti, vitað,* vide; *vilja, vil, vildi, viljað,* ville; *unna, ann, unti, unt,* elske. Nutiden böjes således: *skal, skalt, skal, skulum, skuluð, skulu* el. *skula*; således gå også *kann, mann, ann* og *má; ann,* flt. *unnu* bruges kun i kvæderne; i daglig tale bruges nu *unna, unnar, unnaði, unnað.* De øvrige have mest *ið, a* i flt., som *veit, veist, veit, vitum, vitið, vita;* dog hører man også *vilju* ved siden af *vilja,* de ville.

16. Den anden klasse af de svage go. står den første meget nær, og adskiller sig kun derved fra den, at den i 2 og 3 pers. ent. nut. har *ir,* og sammesteds i lidef. *st* med *i* som bindelyd, medens første kl. har *ur* og i lidef. *st* uden bindelyd; desuden går den samme selvlyd her igennem alle tiderne, da genomlyd i datiden ikke finder sted som ved forrige klasse. De fleste af anden klasses ord ere dannede af stærke go., som ofte ere genstandsløse, hvorimod de her få en beslægtet indvirkende betydning. Således *renna, rennur, rann, runnið,* løbe; af dat. *rann* er dannet: *renna, rennir, rendi, rent,* at lade løbe; af *brann* — *brenna, brennir, brendi,* opbrænde; af *brast* — *bresta, brestir, bresti,* lade knalde; af *slapp* — *sleppa, sleppir, slepti,* lade slippe; af *small* — *smella, smellir, smeldi,* lade smælde; af *sprakk* (f. *sprang*) —

spreingja (f. *sprengja*), *spreingir*, *sprongdi*, sprænge; af *stökk* (el. *stakk*) — *stökkja*, *stökkir*, *stökti*, bringe til at briste; af *sökk* (*sakk*) — *sökkja*, *sökkir*, *sökti*, sænke; — 3 kl. af *fell* — *fella*, *fellir*, *feldi*, fælde; af *hekk* (f. *heng*) — *heingja* (f. *hengja*), *heingir*, *hongdi*, hænge op: 4 kl, af *fór* — *føra*, *førir*, *førdi*, føre; 5 kl. af *breyt* — *broyta*, *broytir*, *broytti*, forandre; af det tab'e *beyg*, (*bjúga*, være krum, hvoraf er bevaret tillægsformen *bogin*) — *boyggja*, *boyggir*, *boygdi*, böje; af *feyk* — *foykja*, *foykir*, *foykti*, lade fyge (rense korn fra avnerne); af *fleyt* — *floyta*, *floytir*, *floytti*, lade flyde; af *fleyg*, *floyggja*, *floyggir*, *floygdi*, lade flyve; af *heyk* — *hoykja*, *hoykir*, *hoykti*, sætte ned; af *leyp* — *loypa*, *loypir*, *loypti*, bringe til at løbe sammen; *reyk* — *roykia*, *roykir*, *roykti* røge; af *smeyg* — *smoyggja*, *smoyggir*, *smoygdi*, lade smutte; af *treyt* — *troyta*, *troytir*, *troytti*, fuldende (egl. få til at mangle); 6 kl. af *beit* — *beita*, *beitir*, *beitti*, lade bide, hidse; af *leið*, — *leiða*, *leiðir*, *leiddi*, lede, (lade gå); af *reið* — *reiða*, *reiðir*, *reiddi*, føre på hest; af *reis* — *reisa*, *reisir*, *reisti*.

Andre ord af denne klasse slutte sig til navne- og tillægsord, f. ex. *egna*, *egnir*, *egndi*, *egnt* (af *agn*), sætte mading på krogen; *bøta*, *bøtti* (af *bót*), bøde; *dyrgja*, *dyrgdi* (af *dorg*, en medesnor), fiske; *gøða*, *gøddi* (af *góður*) göre god, fede; *grýta*, *grýtti* (af *grjót*), stene; *hefta*, *hefti* (af *haft*), binde; *knýta* (af *knútur*), knytte; *loysa* (af *leysur*), løse; *lynna* (af *lunnur*, lægge ruller under båden; *lýsa* (*ljós*), lyse; *mýkja* (af *mjúkur*) göre myg; *særa* (af *sárur*), såre; *sýna* (af *sjón*), vise; *tyrva* (af *torv*), tildække med græstörv; *sýta* (af *sút*), afslå (egl. forvolde sorg), o. s. v.

Nogle, som böjes stærkt i oldsproget, gå nu efter denne klasse; *ausa*, *jós* har her antaget formen *oysa*,

oysti, øse; *hjálpa*, *hjálpti* (f. *halp*), hjælpe; *gýta*, *gýtti* (f. *gjóta*, *geyt*), kaste rogn; *rista*, *risti* (f. *rísta*, *reist*), riste.

De, hvis stamme ender på *rð* i nævnef., få *rd* i datiden, som *virða*, *virdi*, agte; *hirða*, *hirdi*, gemme, skøtte om; i tillægsf. *virdur*, *hirdur*. Uregelret er *eiga*, *eigir* (el. *ár*), *átti*, *átt*, at eje.

17. Imellem anden og tredje böjningsmåde stå nogle uregelrette ord, der danne datid som denne klasse, men biform på *að*, som tredje kl. Disse ere:

duga	dugir	dugdi	dugað,	due.
liva	livir	livdi	livað,	leve.
tola	tolir	toldi	tolað,	tåle.
tora	torir	tordi	torað,	torde,
vara	varir	vardi	varað,	iagttage.

18. End mere afvigende ere følgende, hvis stamme har en selvlyd til udlyd:

búgva (búa)	býr	búði	búð,	bo.
doyja	doyr	doyði	doyð,	dø.
goyja	goyr	goyði	goyð,	gø.
grógva (gróa)	grør	gróði	gróð,	gro.
læa	lær	læði	læð,	le.
náa	nær	náddi	náað,	nå.
rógva (róa)	rør	róði	róð,	ro.
snúgva (snúa)	snýr	snúði	snúð,	vende om.
spýja	spýr	spýði	spýð,	spy.
trúgva (trúa)	trýr	trúði	trúð,	tro.

Disse her nævnte ord have næsten alle för haft en anden böjning: *bjó*[1] nu *búði*, ligeledes *dó*, *gó*, *ló*, *spjó*; samt *greri*, *reri*, *sneri*, nu *gróði*, *róði*, *snúði* (på Vidø, Svinø og Fuglø høres dette *ð* som *d*, altid *trúdi*, *doydi*). Alle ordene af denne afdeling tilföje *t* i 2 pers. nut. (*tú býrt*, *doyrt*, *rørt* o. s. v.). De som have *gv* efter *ó* og *ú*,

---

[1]) Lidef. heraf forekommer endnu i kvæderne („*hann bjóst út at riða*", beredte sig til at ride); *búin* el. *búgvin*, beredt, bruges almindelig som tillægsord.

bortkaste det i 2 og 3 pers. ent., men optage det igen i flert., f. ex. *hann trýr — teir trúgva)*.

19. Til den tredje klasse høre de fleste gerningsord i sproget; 3 pers. ent. nut. endes på *ar;* grundlyden går helt igennem ordet, undt. i 1 pers. flert. nut., hvor *a* ofte bliver til *ö* formedelst det efterfølgende *u* i endelsen; bindelyden er her *a*; datiden endes på *aði* og biformen på *að*. Exempler ere:

Fölna	fölnar	fölnaði	fölnað,	visne.
fjóna	fjónar	fjónaði	fjónað,	hade.
kólna	kólnar	kólnaði	kólnað,	kølnes.
mjölva	mjölvar	mjölvaði	mjölvað,	bestrø.
sprakla	spraklar	spraklaði	spraklað,	sprælle.
vænta	væntar	væntaði	væntað,	vænte.

Også nogle ord af denne klasse dannes af de stærke go.; af *greip* — *greipa*, *greipaði*, bringe til at gribe ind i hinanden, binde sammen; af *svávu* kommer vel *svæva*, *svævaði*, dysse i sövn, dræbe. Især dannes denne klasses ord af de stærkes tillægsformer og andre tillægsord, f. ex. *klovna*, kløves (af *klovin*); *rodna*, rødme (af *roðin*); *sodna*, fordöjes (af *soðin*); *blotna*, blive blød (af *bleytur*); *losna*, blive løs (af *leysur*); *mutla*, mumle (af *muður*, *munnur*). Flere ord, som för have haft stærk böjning, høre nu til denne klasse; således have *blanda*, blande, og *leika*, lege, *blandaði* og *leikaði* for *blètt* og *lèk*; *eyka*, forøge, *eykaði* f. *jók*; *troða (truða)* har *troðaði* f. *trað*, medens *troðar (truðar)* og *troðað (truðað)* findes ved siden af *treður* og *troðin* med lidt forskel i betydningen.

BÖJNINGS

	tal	person	stærk böjning		
					handle
nutid	ental	1	bindi	taki	fari
		2	bindur	tekur	fert
		3	bindur	tekur	fer
	flertal	1	bindum	tökum	förum
		2	bindið	takið	farið
		3	binda	taka	fara
datid	ental	1	bant	tók	fór
		2	banst	tókst	fórt
		3	bant	tók	fór
	flertal	1	bundum	tókum	fórum
		2	bunduð	tókuð	fóruð
		3	bundu	tóku	fóru
bydemåde	ental	2	bint	tak	far
		3	bindi	taki	fari
	flertal	1	bindum	tökum	förum
		2	bindið	takið	farið
		3	bindi	taki	fari
tillægsform	handlende		bindandi	takandi	farandi
	lidende		bundin	tikin	farin
			bundin	tikin	farin
			bundið	tikið	farið
nævneform			binda	taka	fara

lide

nutid	ental	1	bindist	takist	farist
		2	binst	tekst	ferst
		3	binst	tekst	ferst
	flertal	1	bindumst	tökumst	förumst
		2	bindist	takist	farist
		3	bindast	takast	farast
datid	ental	1	banst	tókst	fórst
		2	banst	tókst	fórst
		3	banst	tókst	fórst
	flertal	1	bundumst	tókumst	fórumst
		2	bundust	tókust	fórust
		3	bundust	tókust	fórust
bydemåde	ental	3	bindist	takist	farist
	flertal	3	bindist	takist	farist
nævneform			bindast	takast	farast
biform			bundist	tikist	farist

MØNSTER.

	svag böjning	
form		
hyggi	byggi	kalli
hyggur	byggir	kallar
hyggur	byggir	kallar
hyggjum	byggjum	köllum
hyggið	byggið	kallið
hyggja	byggja	kalla
hugdi	bygdi	kallaði
hugdi	bygdi	kallaði
hugdi	bygdi	kallaði
hugdum	bygdum	kallaðum
hugduð	bygduð	kallaðuð
hugdu	bygdu	kallaðu
hygg	bygg	kalla
hyggi	byggi	kalli
hyggjum	byggjum	köllum
hyggið	byggið	kallið
hyggi	byggi	kalli
hyggjandi	byggjandi	kallandi
hugdur	bygdur	kallaður
hugd	bygd	kallað
hugt	bygt	kallað
hyggja	byggja	kalla
form		
hyggist	byggist	kallist
hygst	byggist	kallast
hygst	byggist	kallast
hyggjumst	byggjumst	köllumst
hyggist	byggist	kallist
hyggjast	byggjast	kallast
hugdist	bygdist	kalla`ist
hugdist	bygdist	kallaðist
hugdist	bygdist	kallaðist
hugdumst	bygdumst	kallaðumst
hugdust	bygdust	kallaðust
hugdust	bygdust	kallaðust
hyggist	byggist	kallast
hyggist	byggist	kallast
hyggjast	byggjast	kallast
hugst	bygst	kallast

20. Det er kun i Norderødialekten, 1 pers. flt. har beholdt formen *um (un)* og 2 pers. *ið, uð;* på de øvrige øer har flertallet nu almindelig i daglig tale (dog ikke i kvæderne) tabt disse endelser, så at det endes i nutiden flt. overalt på *a*, og i datiden på *u*; derved forsvinder også omlyden i 1 pers. flt. nut., f. ex. *vit hava* f. *vær hövum.* For øvrigt er omlyden her, selv på Norderøerne, på veje til at bortfalde, da man nu ofte siger: *vær kallum*, vi kalde, *vær valdum*, vi valgte; ligeledes i den lidende tillægsf. *hon er vald, kallað* f. *völd, kölluð;* dog siger man overalt *lögdu, sögd* o. lign. endnu med omlyd. I enkelte bygder på Østerøen, fornemmelig i Göte (Gata), endes 2 pers. flt. på *un*, f. ex. *tær hövun* f. *tær havið*, I have; *tær góvun* f. *tær góvuð*, I gave; hermed kan sammenlignes den tilsvarende form i svensk på *en* eller i oldsvensk *in*, som *I hafven.*

De stærke go. have nordenfjords almindelig *st*, for *t* alene, i 2 pers. ent. dat. undtagen de ord, hvis stamme i dat. endes på *r;* derfor siger man her: *tú tókst, drapst*, men *tú bart, fórt* o.s.v. På Sandø høres dette *st* meget sjælden, idet de her enten lade 2 pers. ende på *t* eller være lig 1 pers., som *tú tókt* eller *tók.*

Lideformen dannes ved at lægge *st* til handleformen; hvor endelsen er *ur*, bortfalder dette foran *st*; er den *ir* eller *ar*, bliver det til *ist* eller *ast*, f. ex. *tekur, tekst; dregur, dregst; dylur, dylst; brennir, brennist; kallar, kallast.* Når *d, ð, t* komme foran *st*, bortfalde de, som *banst* f. *bantst*, handtes; *hevur bundist* (eller *bundizt*), er bleven bundet, f. *bundiðst.*

Den betingende måde er bortfalden af det færøiske; kun i kvæderne forekomme enkelte levninger deraf, som *væri, stæði.*

Den handlende tillægsform på *andi* er nu, ligesom tillægsordene af den höjere grad i den ubestemte form, i al-

mindelighed uböjelig, (hvilket også hyppig finder sted i ny-islandsk) f. ex. *tað brennandi ljósið*, det brændende lys; dog sér man undertiden, selv i håndskrifter nylig skrevne af færøiske bønder, de gamle former på *nda* bevarede, som *tann livanda mannin*. De lidende tillægsformer på *in* af den stærke böjning gå ganske som tillægsordenes 2 kl.; de af den svages 1 og 2 kl. böjes som tilo. efter 1 kl., undtagen med hensyn til omlyden, som findes sjældnere i tf. end i to.; tf. af den 3dje kl. svage go. er bleven noget forvansket i böjningen, idet *kallaður* både i hunk. og intetk. får *kallað* for *kölluð, kallat*; i nf. og gf. int. af flt. er man på grund af den tabte omlyd helt i forlegenhed og man har derfor begyndt at bruge den danske form, *tey eru kallaði* (f. *kölluð*, el. *kallað*, som i hunk. ent.), de ere kaldte; også de øvrige former, hvor intet *i* eller *u* findes i endelsen, ere meget besværlige for Færingerne, som nf. flt. af hunk. *kallaðar*, hvilket ofte lyder som *kallajar* eller *kallavar*, for at undgå mislyd i slige lange ord, hvor *a* foran *ð* er toneløst, medens f. ex. *vaða* aldrig (uden på Vågø) udtales *væja*, da *a* her er betonet. Af nogle go. findes ved siden af den almindelige lid. tf. en anden på *stur* med tilbagevisende betydning, f. ex. *lagdur, lögd, lagt*, lagt; og desuden *hann er lagstur, hon er lögst, tað er lagst*, han, hun, det har lagt sig; *hann er sestur (setstur)*, han har sat sig, o. lign.

NAVNEORD.

A. Stærk böjning.

a. Hankönsord.

21. ***Første klasse:*** Navneformens endelser er *ur* (nogle enkelte ord endes på *l, n, r*), ejeformens er *s;* flertallet endes på *ar;* exempler ere: *drangur*, en klippe i havet; *snigil*, en snegl; *akur*, en ager.

Ental:	nævneform	*drangur*	*snigil*	*akur*
	genstandsform	*drang*	*snigil*	*akur*
	hensynsform	*drangi*	*snigli*	*akri*
	ejeform	*drangs*	*snigils*	*akurs*
Flertal:	nævneform } genstandsform }	*drangar*	*sniglar*	*akrar*
	hensynsform	*drongum*	*sniglum*	*ökrum*
	ejeform	*dranga*	*snigla*	*akra.*

Genstandsformen i flertallet er nu almindelig lig nævneformen af hankönsordene, ligesom i hunkönsordenes böjning, undtagen på Syderø, hvor den gamle endelse på *a* har holdt sig; her siger man da stedse: nf. *drangar*, gf. *dranga*, *snigla*, o. s. v. i alle hankönsord, både af den stærke og svage böjning.

22. Som *drangur* böjes: *bakur*, en måge; *knívur*, en kniv; *kúðungur*, en skælfisk; *leikur*, leg, kamp; *tarvur*, en tyr; *teymur*, en snor o. s. v. — Når *a* er i stammen, forandres det i hf. flt. til *ö*, f. ex. *garður*, et gærde, *görðum*; *madkur*, en orm, *mödkum*; kommer *n* efter *a*, bliver det forandret til *o* (se ovenf. § 4 *u*-omlyden), som: *brandur*, en brand, et sværd, *brondum*. Dog er denne omlyd nu bortfalden af mange ord i daglig tale, især hos den yngre slægt; man hører således ofte *garpum*, kæmper, f. *görpum; hjallum*, törrehuse, f. *hjöllum;* men aldrig *garðum* f. *görðum*. For øvrigt må bemærkes, at endelsen *um* findes kun søndenfjords; nordenfjords overalt *un*.

Ordet *dagur*, dag, har i hf. ent. *degi*, men går ellers regelret.

23. *Brunnur*, en brønd; *grunnur*, banke i havet; *lunnur*, en rund stok; *munnur*, en mund; *runnur*, en knude, udvæxt, have også i nf. ent. formen *bruður*, *gruður*, *luður*, *muður*, *ruður*.

24. De ord, som have *ó* eller *ú* umiddelbart foran endelsen, indskyde *gv* (jfr. § 12); således bliver *skór*, en sko, til *skógvur*; *mór*, törvejord, til *mógvur*. Ender

ammen på *óv* eller *úv*, bliver også dette til *ógv* eller
ıv; *hóvur*, en hestehov, bliver til *hógvur*; *stúvur*, en
ump, til *stúgvur*. I ejf. ent. og hf. flt. bortkastes al-
indelig atter dette *gv* og altid i sammensætninger (ligel.
, hvor det var indskudt foran *v*), f. ex. *skós*, *skóm*;
úvs, *skúvum* af *skúgvur*, en struntjæger; *mókendur*, bland-
med fed jord; *skóleysur*, uden sko. I de øvrige forholds-
rmer er *gv* beholdt, altså *skógv*, *skógvi*, *skógvar*, *skógva*.

25. Der finder ingen assimilation sted her, som i de
landske hankönsord, hvor endelsen *r* er gået over til
in foregående medlyd: *l*, *n*, *s*; ikke heller bortfalder her
ınkönsmærket *ur*, som i det isl. efter *gl*, *vn*, *ss*, o. fl. Vi
ıve derfor formerne *hólur*, en höj; *trælur*, en træl (und-
tiden også formen *trællur*, i betydning af et lumsk
enneske); *sveinur*, en dreng; *ísur*, is; *heysur*, hoved;
ırur, bør; *eyrur*, grus, hvilke i det isl. have formen
ıll, *þræll*, *sveinn*, *hauss*, *byrr*, *aurr*. Fremdeles hedder
et på fær. *fuglur*, en fugl; *ravnur*, en ravn; *svövnur*,
ıvn; *jallur*, en jarl; *jaxlur*, en kindtand (i flt. oftere
xlir); *krossur*, et kors, o. s. v. (Disse hedde på isl.
gl, *hrafn*, *jaxl*, *kross*, o. s. v.). Herfra må dog und-
ges de, der gå som *snigil*, hvilke mangle hankönsmærket *ur*.

26. Som *snigil* (der skulde hedde *snigill* eller *snigl-*
) böjes adskillige ord på *il*, *ul* og de få hankönsord,
ım endes på *un* og *an*, samt de på *ar* for *arr* el. *arur*.
ådanne ere: *biðil*, bejler; *dintil*, hale; *eitil*, kærtel; *koyr-*
, pidsk; *kvendil* (el. *kventil*), kvindagtig mand; *krypil*,
obling; *spegil*, spejl; *tistil*, tidsel; *trygil*, en vandpyt
f ligheden med et trug). — Når *e* i første stavelse er
emkommet som omlyd af *a*, bevirket ved det efterfølg-
ıde *i*, skulde genomlyd finde sted der, hvor dette *i*, som
ır bevirket omlyden, udstødes, og således siger man også
tid *bera hond í fatli* (af *fetil*, bånd, rem); dog er det

nu mest kun i kvæderne og stedsnavne, vi træffe på forme som *katli, katlar, kötlum*, da man nu i daglig tale p de fleste steder siger *ketli, ketlar* (af *ketil*, en kedel) såvelsom *fetlar* o. lign.

De, som endes på *ul* eller *un* og have *a* i stammen forandre dette ifl. *u*-omlyden til *ö* (hvilket bliver til *o* for an *n*), f. ex. *ongul*, angel; *tongul*, en tangart; *kongul* kongel (kogle), eller et lidet rundt stykke; *jötun*, jætte Også her findes enkelte spor til genomlyd, når *u* bort falder; således i stedsnavnet *Jatnagarðar* på Vågø; „Sjúrðar kvæði" s. 136 nævnes "*teir jatnir*[1] *tólv*"; me ellers hører man kun formerne: *ongli, tonglar* (ikke *angli tanglar*). Denne endelse på *ul* er ofte gået over til *il* dog med bibeholdelse af *u*-omlyden, som *ökil*, ankel, hvo man skulde vænte *ökul* eller *ekil; jökil* for *jökul*, græ på sneen, når den smelter. *Morgun* eller *morgin* (*morgun*, i morges; *í morgin*, i morgen) har i hf. *morn* (udt. *moddni*) f. *morgni* og ligeledes i flt. *mornar, morn um, morna*, med udstødt *g*. *Aftan* bruges kun om de dag, som går forud for festdagene; de sammentrukne form er *aftni, aftnar*, søger man at undgå, da *ftn* falder be sværligt at udtale (jevnfør hermed *at akna* for *aftna* blive aften). Ordet *hamar*, en bjærgvæg, udstøder p lignende måde *a*: *hamri, hamrar, homrum, hamra;* lige ledes *jaðar*, kanten på et stykke töj, der dog almindeli istedetfor *jaðri* eller *jadri* får formerne *jagri, jagra* o. s. v. (jfr. § 9).

27. Efter *akur*, hvor endelsens *r* hører med til stam men og beholdes helt igennem böjningen, gå: *aldur*, alder *andvekur*, sövnløshed; *fingur*, finger; *fjötur*, lænke; *hung*

[1]) Da den mand, efter hvis diktat jeg nedskrev dette kvæde syntes at udtale ordet *jaktnir;* og jeg af en anden optegnelse havd *djaknir*, har jeg fejlagtig sat disse to former for *jatnir* (flt. a *jötun*), hvilket jeg senere af Færinger er bleven gjort opmærksom på

r, hunger; *látur*, latter; *lúður*, et horn; *lestur*, læsning; óður, roen; *sigur*, sejer o. fl. *Vetur*, vinter, har i ejf. *etrar*, men böjes ellers efter *akur;* dog har det altid i væderne formen *vetur* i flt., og stundum også i daglig tale, om: *fimm vetur* (ikke *vetrar*) *gamalur*, fem år gammel.

28. Hankönsordene i det gamle sprog på *ir* ere gåede ver til den svage böjning og endes på *i*, f. ex. *mæki* isl. *mækir*) et sværd; *lækni*, en læge. Kun i kvæderne orekomme enkelte ord på *ir*, ejf. *is*, som *hilmir*, *hilmis*, n hövding, kæmpe; men af talesproget ere de forsvundne. Det er vel derfor af ubekendskab til denne form, at vi f. ex. e *hirðir-in*, hyrden, forandret til *hirðilin* (se Schrøters saml. af oldtidssange på det kgl. bibl., hvor et kvæde kaldes: *Hirðilin undir heyginum)*.

29. *Anden klasse:* nf. endes på *ur*, ejf. på *s* eller r, flt. på *ir*; exempler ere: *bekkur*, en bænk; *drongur*, n dreng; *hugur*, tanke.

Ent.	n.	bekkur	drongur	hugur
	g.	bekk	drong	hug
	h.	bekki	dreingi	hugi
	e.	beks	drongs	hugar
fft.	n. g.	bekkir	dreingir	hugir
	h.	bekkum	dreingum	hugum
	e.	bekka	dreingja	huga.

Gf. flt. endes på Syderø på *i*, men er ellers overalt blevn lig nf.

30. Som bekkur går *heygur* eller *heyggjur*, en höj; *dalur* (i hf. flt. *dölum*), en dal; *salur*, en bolig; *stavur*, n stav; *leivur*, en leve (i sammensætningen *korkaleivur*, n sammensmæltet rund klump af et slags farvestof, som kaldes *korki)*, o. fl.

31. Som *drongur* böjes: *bonkur*, en bænk; *strongur*, en streng; *tvongur*, en tvinge; *vongur*, en vinge. Dog have disse oftest *ar* i ejf. ligesom *hugur*, f. ex. *beinkjar*, *streingjar*, o. s. v.

32. Som *hugur* böjes: *litur*, farve; *lutur*, del, lod; *seyður*, et får; *vegur*, en vej; *vinur*, en ven; *viður*, træ; *verður*, et måltid (derimod böjes *náttverði* eller *nátturði*, nadvere, svagt såvelsom flere af disse hankönsord, der foruden endelsen *ur* også kunne endes på *i* — dog i almindelighed med en lidt forskellig betydning).

33. De ord, hvis stamme endes på *g* eller *k* med en foregående medlyd, indskyde ofte *j* foran endelsens *a* og *u* undtagen i nf., f. ex. *leggur*, et ben, en stilk; *mergur*, marv; *seggur*, en kæmpe; *veggur*, en væg; *serkur*, en særk; *sekkur*, en sæk; disse have i ejf. ent. *mergjar*, *veggjar*, *sekkjar*, og i hf. flt. *seggjum*, *serkjum*. Således gå enkelte andre, f. ex. *hylur*, en lille dam, vandpyt, der har *hyljum* eller *hylum*.

34. *Bøur*, en gård eller den opdyrkede mark omkring gården, kan have i ejf. *bøar* eller *bøjar (til Kirkjubøar, til Sunnbøjar)*, men har også *býggjar*. (En bygd på Vågø kaldes *í Bø*; men man siger altid *til Býggjar, Býggjarmenn)*. Denne form *býggjar* kan da enten være opstået af den gamle ejf. af dette ord *bjár* f. *bæjar*, og skulde da på fær. skrives *bíggjar*, ligesom *tríggjar* kommer af *trjár*, *síggja* af *sjá*; eller også være ejf. af *býr*, *býjar*, hvilket ord for øvrigt ikke forekommer på Færøerne, men derimod i oldsproget, hvor begge disse ord ofte bruges i flæng (se f. ex. Jómsvíkíngas. kap. 39, hvor der om Túnsberg i ejf. bruges *býjar*, medens der på samme sted ellers bruges former af *bær* om denne stad); i så fald skulde det på fær. skrives *býjar*, idet *j* ofte har en sådan hård hvislende lyd som *ggj (nýjur*, ny = *nýggjur)*.

35. *Tredje klasse:* endelserne ere *ur* i nf., *ar* i ejf. og *ir* eller *ur* i flt.; hovedkendemærkerne for ordene

---

[1]) *Sekkur* har også ejf. på *s*; således siger man *sekkjarband*, sækkebånd, men *klæðsekksdrongur*, den, som bærer den rejsendes vadsæk.

denne klasse er, at de have *i*-omlyd i nf. og gf. flt. ler *u*-omlyd i nf. og gf. ent.; exempler ere: *fjörður*, en ord; *spónur*, en ske; *fótur*, en fod.

Ent. n.	fjörður	spónur	fótur
g.	fjörð	spón	fót
h.	firði	spøni	foti
e.	fjarðar	spónar	fótar
flt. n. g.	firðir	spønir	fotur
h.	fjörðum	spónum	fótum
e.	fjarða	spóna	fóta.

36. Som *fjörður*, gå; *kjölur*, en køl; *mjöður*, mjød g enkelte andre; disse have også brydningen af *i* til *ja*, om viser sig i ejf. ent. og flt. *mjaðar (mjaðarurt*, mjød-rt), *kjala*, og *jö* ifl. *u*-omlyd, *mjöður*, *kjölum*; men i isse ord holder denne brudte form sig helt igennem böj-ingen med bevarelsen af *u*-omlyden, skönt *i* følger efter; åledes *kjöli for kili (= firði)*; *kjölir* f. *kilir (= firðir)*. ıldeles forvirret og vaklende er nu böjningen af *skjöldur*, t skjold, der skulde gå efter *fjörður*; i gf. findes *skjöld-r* for *skjöld*, i hf. *skjöldri* ved siden af *skildri* og *skildi*, ejf. *skjöldrar* for *skjaldar*; i flt. synes det ofte at være ıtetkönsord, som i dansk, *tvey skjöldur* f. *tveir skildir*.

37. Hertil kunne også henføres en del ord, som ligeledes ave *u*-omlyd, f. ex. *völlur*, en græsbegroet mark; i eje-ormerne kommer den oprindelige grundlyd *a* frem: *vallar*, *alla*; i hf. ent. samt nf. og gf. flt. skulde man ifl. *i*-om-yden, hvorved *a* bliver til *e*, haft *velli*, *vellir*, men her ar også *u*-omlyden, som fandtes i nf., ved en uregelmæs-ighed holdt sig, så at man nu siger: *völli*, *völlir*. Så-edes gå også *knörrur*, et skib; *vöttur*, en vante, o. fl.

38. Efter *spónur* böjes: *bógvur (bógur)*, der i hf. nt. har både *bøgi (undir bøginum*, Antiqv. Tidsskrift for 849—51, s. 291, l. 30) og *bógvi*; i flt. både *bøgir* og *bógvar*. stedetfor hensynsformen *spøni* bruges nu ofte *spóni* uden omlyd; *táttur*, en afdeling af et kvæde eller en enkelt af

de snore, hvoraf et reb eller en line består, har kun på Syderøen *tætti, tættir*, men ellers *tátti, táttar*; ligeledes *háttur*, måde, o. fl.

39. *Sonur*, en sön, har også *i*-omlyd (hvorved *o* går over til *y*) i hf. ent. og nf. flt; altså gf. *son*, hf. *syni* eller *soni*, ejf. *sonar*, flt. *synir*, *sonum* eller *synum*, *sona*.

Aldeles uregelret er *maður*, en mand, der har *i*-omlyd kun i flt. (*a* til *e*) og går således: nf. *maður*, gf. *mann*, hf. *manni*, ejf. *mans*; flt. nf. og gf. *menn*, hf. *monnum*, ejf. *manna*.

40. *Fótur* har i hf. *føti* i talemåden *á føti*, i løb, men ellers almindelig *fóti*. Således går også *tráður*, en tråd, i flt. *træður* (el. *trægrir* for *træðrir* — § 9).

---

41. Af ejeformens endelse i ent. pa *ar*, såvel i hankönsordene som i hunkönsordene af den stærke böjning, bortkastes almindelig i daglig tale *r* i sammensætninger, når en medlyd følger efter, hvorimod det beholdes, når en selvlyd eller *h* følger, samt når ejeformen står bag efter det ord, af hvilket det styres, f. ex. *seyðarhövur*, et lammehoved, men *seyðafótur*, lammefod; *gásarungi*, en gæsling, *gásaregg*; men *gásasteggi*, en gasse; *Fjarðará*, men *Fjarðabotnur*, det inderste af fjorden; *Sigmunda-kvæði*, Sigmunds kvæde, men *frændi Sigmundar*. Dog forekommer det også stundum foran en medlyd, som *son-arkona*, sönnekone; *Gjáarmenn*, indbyggerne i bygden Gjá. Man bör derfor vel i skrift beholde dette *r*, hvor det hører hjemme. Derimod sætte Færingerne undertiden et *r* til ejf. flt., hvor det er urigtigt, f. ex. *niðan til hús-ar*, op til husene, men derimod *húsa millum*, mellem husene; i dette tilfælde bör *r* ikke optages..

---

b. *Hunkönsord.*

42. *Første klasse*: ejeformen og flt. endes på *ar*; som öjningsmønster kan opstilles: *drottning*, en dronning; *vörr*, en læbe; *fjöður*, en fjeder.

Ent.	n g.	drottning	vörr	fjöður
	n.	drottning	vörr	fjöður (fiðri)
	e.	drottningar	varrar	fjaðrar
fllt.	n. g.	drottningar	varrar	fjaðrar
	h.	drottningum	vörrum	fjöðrum
	e.	drottninga	varra	fjaðra.

43. Som *drottning* böjes: *hurð*, en dör; *hylling*, dunkel forestilling; *kleyv*, klov; *urð*, samling af løse nedfaldne sten.

I adskillige enstavelsesord kommer et *j* frem foran endelsens *a* og *u*, hvilket oprindelig må have været tilstede også i nf., da også her findes *i*-omlyd, som *klyv*, byrde for en hest (der vel må afledes af *kluvu*, *klovin*, da byrden må være så stor for at kunne kaldes *klyv*, at den må deles — kløves — på begge sider af hestens ryggi); *ben*, et sår; *fit*, en eng; *fles*, et skær; *egg*, den øverste kant af et stejlt forbjærg; *il*, undersiden af foden; *skel*, en skal; disse have altså i gf. ent. samt nf. og gf. flt. *klyvjar*, *benjar*, *flesjar*, *eggjar*, og i hf. flt. *fitjum*, *skeljum*, *iljum*. Det nu temmelig sjældne ord *ör* eller *örv*, en pil, indskyder på samme måde *v*; ef. *örvar* (dog har jeg på Sandø oftere hørt formen *arvar*, altså uden *u*-omlyd, skönt *v* fulgte efter); flt. *örvar*, *örvum*. Ordene *oy*, en ø; *moy*, en mø; *kví*, hvileplads for kvæget, antage ligeledes *j*: *moyjar*, *oyjum*, *kvíjum*, hvilket almindelig udtales med den stærkt beåndede lyd af *j*, hvorfor det også skrives *moyggjar*, *oyggjum*, *kvíggjum* (*á Kvíggjarhamri*), ja på de fleste steder findes denne lyd også i ent., hvor *oy* (*oyj*) udtales omtrent som engl. *lodge*.

44. Efter *vörr* går *spjörr*, en pjalt (flt. *spjarrar*, klude, laser); *görn*, en tarm; *gron*, en snude; *nös*, en

næse, forbjærg; flt. *garnar, granar, nasar.* Disse ord have flertalsendelse på *ir* i islandsken.

45. Som *fjöður* böjes: *gimbur*, et ungt hunfår; *gívur*, en jættekvinde; *livur*, lever; *nævur*, birkebark; *vættur*, en vætte, nisse; altså: *gimbrar, livrar, vættrar.* Ordet *brúður* er også kommet nu til at gå herefter uden i ef. ent., hvor det har *brúðar*, men i flt. *brúðrar* for *brúðir, brúðrum.* Ligeledes *ægr* (læs: *aggr*) for *æðr*, en blodåre, der beholder *r* helt igennem böjningen. *Fjöður* har i almindelighed i hf. ent. *fjöður;* men i kvæderne findes man stundum den oprindelige form uden brydning af *t*, nemlig *fiðri* (se f ex. Lyngbyes fær. Qvæder, s. 490, *Fenixfiðri).*

46. Til denne klasse må også henføres nogle hunkönsord på *i*, som *heiði*, hede:

Ent. n. g.	heiði	flt. heiðar
h.	heiði	heiðum
e.	heiðar	heiða.

Således böjes også *byrði*, en byrde; *mýri*, en mose; *oyri*, en lav sandig landtunge, eller slætte ved en åmunding; *öxi*, (eller *öx*), en øxe; *veiði*, fangst. Nogle af disse ord findes med endelsen *a* i nf. ent., ligesom *byrða, oyra*, og af dette sidste ef. flt. på *na* som af de svage hunkönsord på *a*, f. ex. *oyrnabakki*; men dette er kun sjælden; de øvrige former have kun stærk böjning, som *oyrar-eingir*, engene på øren.

47, *Anden klasse* indbefatter de hunkönsord, der have *ar* i ef. og *ir* i flt; her findes kun *u* omlyd, hvorved *a* i roden går over til *ö*. Exempler ere: *bygd*, en bygd; *jörð*, jord; *gjógv*, en fjældkløft.

Ent.	n. g. h.	bygd	jörð	gjógv (gjá)
	e.	bygdar	jarðar	gjáar
flt.	n. g.	bygdir	jarðir	gjáir
	h.	bygdum	jörðum	gjáum
	e.	bygda	jarða	gjáa.

48. Som *bygd*, går; *breyt*, en vej; *búð*, en bod, bytet; *dýrd*, herlighed; *grind*, en samling af hvaler; *gátt*, dör-

ærskel; *kleiv*, stejlt bjærg med en farlig sti; *lægd*, for-ybning; *mjædd*, smalhed; *ogn* (for *eign*) ejendom; *sømd*, æder; *sút*, sorg; *váð*, klæde (*rekkjuváð*, sengetæppe); *ik*, en tispe; *vík*, en bugt o. fl. Ordet *reið*, ridning[1], ind-kyder almindelig et *r* i ef., *reiðrar* for *reiðar* (man siger åledes *reiðrahestur*, ridehest). *Páskir*, påske, findes kun i flt.

49. Ordene på *an* (endelsen *un* forekommer vel eppe i nf.) høre hertil, som *ætlan*, agt, plan; *skipan*, edtagen orden, indretning; *skemtan*, skæmt; *lamban*, læm-ing, *leitan*, søgen. Böjningen af disse ord falder Fær-ngerne besværlig, hvorfor de sjælden bruges i ef. ent. og flt., eller de forekomme her i en forvansket skikkelse; åledes hører man nu: *tvær bátsskipur* for *tvær báttskip-mir*, det bestemte antal folk til to bådes bemanding. Her er ordet altså böjet, som om det hed *skipa*, og med let bestemte kendeord *skipan*, istedetfor det hedder *skip-in*, og best. *skipanin*, ligesom man endnu overalt siger *ætlanin*, bestemmelsen.

50. Som *jörð* böjes: *björn*, en bjørn; *gröv*, en grav; *mjödn* (*mjörm*)[2], en hofte; *mjöll*, den hvide farve ved avskum eller nyfalden sne; *möl*, strandbred med rulle-sten (*malargrót*); *növ*, et forbjærg; *sögn*, fortælling; *sök*, en sag; *tjörn*, en lille indsø; *ögn*, avne. På samme måde böjes de ord, der have *o* for *ö* formedelst et efterfølgende *n*, som *fonn*, en snedrive; *hvonn*, en angelica; *sponn*, et spand (længdemål med fingrene); disse have altså i flt. *fannir*, *spannir*. *Havn* har nu mistet omlyden; men at det för har haft den, ses af stedsnavnene, f. ex. på Svinø og ved Gåsedal, hvor vi finde *Hövn*, *í Hövn*, *Havnarfles*.

---

[1]) *Reið* findes også i den gamle betydning af vogn i *Gátu rima* v. 9 (Antiq. Tidsskrift f. 1849—51), hvor der dog fejlagtig står *reyða trumma*, den røde tromme, for *reiðartruma* vognlarm. — [2]) C. Säve antager i „Dalmålet" (Uppsala 1852) s. 34, at *mjörm* er den ældste og rette form.

51. Ordet *song*, en seng, har i ef. *songar* eller *seingj-ar*, og i flt. nf. og gf. *seingir*, hf. *songum* eller *seingjum*, ef. *songa* eller *seingja* (jfr. hermed böjningen af *drongur* og § 7).

52. Ved *gjógv* må mærkes forandringen af selvlyden *á* til *ó* foran det tilsatte *gv;* når *gv* bortkastes, bruges kun formen *gjá*, hvilken dog sjælden høres i daglig tale. Det samme er tilfælde med *lógv* for *lá*, den nederste rand af en sandig strandbred, som beskylles af havet; *krógv* eller *krá*, gemmested. Omvendt få ord, der oprindelig have *ó* i stammen, *á* i de forholdsformer, hvor *gv* bortfalder, som *lógv*, en brokfugl; *flógv*, et lag i en opstabling; i ef. *láar*, *fláar*, og i flt. *láir*, *fláir*, o. s. v. Derimod ere der andre ord, som aldrig antage dette *gv* efter *á*, og i disse er da selvlyden altid forbleven uforandret: *á*, en å; *brá*, öjenhår; *rá*, en sejlrå.

53. *Tredje klasse:* hertil høre de ord, som i flt. få *ur* med *i*-omlyd, eller danne flertallets nf. og gf. blot ved omlyd, hvilket har sin oprindelige grund i assimilation (*gæs* for *gæss*, *gæsur*); exempler ere: *mörk*, et halvt pund; *bók*, en bog; *gás*, en gås.

Ent.	n. g. h.	mörk	bók	gás
	e.	markar	bókar	gásar
flt.	n. g.	merkur	bøkur	gæs
	h.	mörkum	bókum	gásum
	e.	marka	bóka	gása.

54. Som *mörk* böjes: *dorg*, en medesnor (ef. *dorg-ar*, flt. *dergur*); *hond*, en hånd (har i hf. ent. også den gamle form *hendi*, f. ex. *af hendi*, *í hendi*); *honk*, en hank; *rond*, en stribe: *rong*, det forreste og bageste sæde i båden; *tong*, en tang; *trom*, den yderste kant, rand; *önt* (isl. *önd*), en vildand; *spong*, en sene, en fjeder i en lås; *strond*, strandbred; *vomb*, en mave; disse have i ef. *handar*, *hankar*, *strandar*, og i flt. *hendur*, *henkur*, *strend-ur;* hf. *hondum*, *honkum*, *strondum*.

Ordene *tonn*, en tand, og *nögl*, en negl, have i flt. *enn* og *negl* (jfr. *gás*, *gæs*), men gå ellers som *mörk*; og må bemærkes, at *nögl* sjælden forekommer i ent.; stedenfor bruges hankönsordet *naglur* (f. ex. *í naglinum*, *naglsrót*), hvorimod dettes flt. *naglar* aldrig kan betyde negle, men kun söm, nagler. Formen *nitur* f. *netur* flt. af *nöta (not)*, en nødd, forekommer vel kun i den leg, som begynder med spörgsmålet: *nitur í hendi?* (hvor-mange nødder har jeg i min hånd?).

55. Som *bók* gå nogle enstavelsesord, der have *ó* og *á* i roden, hvilke i flt. ved omlyden forandres til *ø* og *æ*, som *bót*, bod, bøde; *brók*, et stykke töj til benklæder *(brøkur)*; *glóð*, en glød; *rók*, en smal gang i fuglebjærgene; *rót*, en rod; *nátt*, natt; *rás*, en smal sti, hvor fårene gå; — disse have altså i flt. *bøtur*, *gløður*, *nætur*, *ræsur*.

56. Som *gás* böjes *lús* og *mús*, der i nf. og gf. have *lýs* og *mýs*, i hf. og ef. *lúsa*, *músum*. I flertallet alene bruges ordet *dyr*, en dör; hf. *durum*, ef. *dura*. *Brún*, bryn, har i flt. oftest *brýr* (hvilken form også forekommer i nyere islandsk) for *brýn*.

Følgende ord have en stamme med selvlyd til udlyd: *tá*, en tå, ef. *táar*; flt. *tær*, hf. *tón* (for *tám*), ef. *táa*; *ær*, et hunfår, ef. *ær*; flt. *ær*, ef. *ón* (for *ám*); *klógv* el. *kló*, en klo, flt. *kløur*, hf. *klón (klóm)*, ef. *klógva (klóa)*; *brúgv (brú)*, en bro; flt. *brýr*, hf. *brún*, ef. *brúgva*; *kúgv (kú)*, en ko; flt. *kýr*, hf. *kún*, ef. *kúgv*; på samme måde böjes vel og *súgv* eller *sú*, en so. Omlyden mangler i *frúgv* eller *frú*, en kvinde, ef. *frúar*; flt. *frúur (frúvur*, ikke *frúgvar*, *frúgvur)*, hf. *frúum*, ef. *frúa*.

57. En egen böjning have slægtsnavnene: *móðir*, moder; *bróðir*, broder; *dóttir*, datter.

Ent.	n.	móðir	bróðir	dóttir
	g. h. e.	móður	bróður	dóttur
flt.	n. g.	møður	brøður	døtur
	h.	møðrum	brøðrum	døtrum
	e.	møðra	brøðra	døtra.

Aldeles uregelret er böjningen af *faðir*, fader, der har fået danske former og hedder i gf. og hf.: *faðir*, ef. *faðirs* og *föður* (på Sydero siger man således *föðurbróðir)*; i flt. *fedrar* (for *feður*), *fedrum*, *fedra*. *Systir*, søster, har i de øvrige former i ent. *systur*, men i flt. *systrar, systrum, systra*. *Fedgar*, fader og sön, går efter hank. 1ste klasse; *mødgur*, moder og datter, efter hunk. svage böjn.; *hjún*, mand og kone, er flt. af intetk., men kan dog også bruges i ent. om den ene af ægtefolkene *(annað hjúnið)*.

c. *Intetkönsord.*

58. Ejeformen i ent. endes på *s*; flertallet er ligt entallet, undtagen hvor *a* er i stammen, hvilket ved omlyd i flt. bliver forandret til *ö*. Exempler ere: *navn*, navn; *látur*, sælhundeleje; *kvæði*, en folkevise.

Ent.	n. g.	navn	látur	kvæði
	h.	navni	látri	kvæði
	e.	navns	láturs	kvæðis
flt.	n. g.	növn	látur	kvæði
	h.	növnum	látrum	kvæðum
	e.	navna	látra	kvæða.

59. Som exempler på intetkönsord, der gå som *navn* uden at have omlyd i flt., nævnes: *andlit*, ansigt; *fljóð*, en kvinde; *hjól*, et hjul; *neyst*, et bådehus; *spell*, skade; *sprund*, en kvinde; *samdøgur*, et dögn; *ting*, en ting; *tún*, pladsen mellem husene; *roð*, et skind. *Jól*, julen, har kun flt.

60. De ord, som have *ó* og *ú* til udlyd, antage *gv* i enden, som *tjógv* for *tjó*, et lår; *búgv*, et bo; ligeledes *hógv* for *hóv*, mådehold; *prógv* for *próv*, bevis. Dog falder dette *gv* bort igen ved sammensætninger, som *tjóleggur*, lårbenet; *búreisingur*, en som sætter bo; *hóvsamur*, stille, mådeholden. De derimod, som ender på *á*, få aldrig *ógv* som hunkönsordene af denne endelse (jfr.

2), f. ex. *strá*, strå; det er også uforandret i flt. Mærkes
ıå også intetkönsordene på *ý* og *íg*, der i endelsen an-
ıge den samme hvislende lyd, som Englænderne udtale i
ridge, edge, f. ex. *blý* eller *blýj*, bly; *ský*, sky; *slý*, et
lags tang; *mý* (*mýjabit* eller *mýggjabit*) en mygg; *kríg*
krígj), krig; *víg* (*vígj*), drab; *deig* (*deigj*), deig; denne
yd beholdes overalt uden i ef. ent., hvor det hedder *skýs*,
rígs (jfr. hermed udtalen af *oy*, *moy*, § 43).

Nogle ord, som ende på en medlyd, indskyde *j* for-
n *a* og *u* i böjningen, f. ex. *egg*, et æg; hf. og ef. flt.
ggjum, *eggja*; i andre er det oftest bortfaldet i hf. flt.
ıen stadig beholdt i ef., f. ex. *gil*, en lille dal (*í Giljum*
r navnet på en gård på Sydero); *fyl*, et føll; *ber*, et
ıær; *nev*, et næb, *riv*, et ribben; *sker*, et skær; *kyn*,
lægt (*kynjaður*); *nes* et næs (*millum nesja*), o. fl.

61. Ordet *knæ*, et knæ, böjes ofte regelret: bf.
næi, ef. *knæs*; flt. *knæ*, hf. *knæum* eller *kníggjum* (for
njám) og i ef. kun *kníggja* (for *knjá*, se § 8); men da
ı nordenfjords, ja også på Sandø, udtales som *æ*, böjes
let her, som det havde heddet *kna*, og får da i flt. *knö*,
nöum. Ligeledes *træ*, et træ, der i disse dialekter får
rö i flt. Ordene *fræ*, frø; *læ*, læ; *spæ* (eller *spei*, som
peireka, spotte), spe, have intet flertal.

Aldeles uregelret er ordet *fæ*, fæ, der i ef. ent. har
íggjar (*fjár*) hf. og ef flt. *fíggjum*, *fíggja* (*fjám*, *fjá*);
lette har i alle dialekterne i flt. *fæ* (ikke *fö*, som de
oregående).

62. De ord, som have *a* i stammen, forandre det
altid i intetkönsordene til *ö* (eller *o* foran *n* eller *m*), ligesom
navn; sådane ere: *agn*, mading; *fat*, et fad eller klæder
(bruges i denne betydning i sammensætninger, som *fata-*
lepi, en klædelap, pjalt); *hagl*, hagel, en dråbe; *tagl*,
hestehår; *skarð*, bjærgkløft; *band*, et bånd; *lamb*, et

lam (disse to ord have i flt. *bond*, *lomb*). *Töð*, gødning, findes kun i flt.

63. Som *látur* gå: *eitur*, edder; *klandur*, skænderi; *setur*, sæde; *smoltur*, smæltet fuglefedt; *tjóður*, töjr; *spjaldur*, et lidet stykke træ; *tróður*, tagtömmer o. fl. På samme måde sammentrækkes *hövuð (hövur)*, et hoved; hf. ent. *hövdi (höddi)*, hf. flt. *hövdum (höddum)*, ef. *hövda (hödda)*; *sumar* eller *summar*, sommer, hf. *sumri*; *gaman*, skæmt; *kamar*, et kammer; (*óðal*, adel, sammentrækkes næppe nu). Disse have i flt. almindelig, dog ikke på Norderøerne, *sumur* eller *summur*, *kömur* (eller *kamar*); i lighed hermed får ordet *havald*, en vævsylle, i flt. *hövöld*.

64. *Kvæði* får nordenfjords nu almindelig i flt. *kvæðir*, som om det var et hankönsord; således gå også *beiti*, en græsgang; *bindindi*, tålmodighed; *eirindi*, skånsel; *enni*, en pande; *dømi*, exempel; *gerði*, en indhegnet plads; *helli* (isl. *hellir*), en hule; *leiði*, et gravsted; *skøði*, fodbeklædning; *samrigni* vedholdende regn; *vælindi*, madrøret. De som have *k* foran endelsen, indskyde *j* foran *a* og *u*, som *ríki*, et rige; *merki*, et mærke, fane; *stykki*, et stykke; altså *ríkja*, *merkjum*, *stykkjum*.

B. Svag böjning.

a. *Hankönsord.*

65. Disse endes alle på *i* og i flt. *ar* og *ur*; exempler ere: *risi*, en jætte; *bóndi*, en bonde.

Ent.	n.	risi	bóndi
	g. h. e.	risa	bónda
flt.	n. g.	risar[1]	bøndur
	h.	risum	bóndum
	e.	risa	bónda.

---

[1]) Angående *risar* som gf. for *risa*, gælder det samme som er bemærket ovenfor § 21.

66. Som *risi* gå: *abbi*, bedstefader; *deyði*, død; *geisli*, rygghvirvel; *harri* (isl. *herra*), herre; *líggi* (isl. *ljár*), en le; *skuri*, en ung måge; *svíri*, hals; *mjörki*, tåge. *Lógvi*, den hule hånd; *kjógvi*, struntjæger (en fugl), o. lign. beholde *gv* helt igennem böjningen; dog forekommer den oprindelige form ofte endnu, især i stedsnavne, f. ex. *Kjóadalur*. De, hvis stamme endes på *oð* eller *og*, forandre dette *o* almindelig til *u*, når *a* følger efter i endelsen (se § 8), f. ex. *boði*, et blindt skær, *buða*, *buðar*; *bogi*, *buga*, en bue; *logi*, en lue. — De, som have *a* i stammen, have nutildags temmelig hyppig tabt omlyden af *a* til *ö* i flt., f. ex. *kaggi*, en dunk; *kappi*, en kæmpe; *stabbi*, en blok; *snati*, en knage; *stapi*, en enestående klippe; disse have altså enten *kaggum* eller *köggum*, *stapum* eller *stöpum*. Nogle ord indskyde et *j* foran endelsens *a* og *u*, som *armingi*, et ynkværdigt menneske, har *armingja*, *armingjum*; *steggi*, hannen hos svömmefuglene, *steggjar*. *vilji*. *Vilji*, vilje, har allerede antaget *j* i nf., skönt *i* følger efter,

67. Flere ord af den stærke böjning kunne også böjes svagt, som *gluggur* eller *gluggi*, en åbning; *kollur* eller *kolli*, en klippetop. Især findes den svage form ofte i sammensætninger, om det sidste ord af den ellers böjes stærkt, således *verður*, et måltid; men *dögurði* (for *dagverður*), middagsmåltid; *hugur*, sind; men *dapurhugi*, sörgmodighed; *leikur*, en leg; men *stuttleiki*, fornöjelse. Af egennavnet *Sjúrður* bruges nu hyppigst (undtagen på Norderøerne) i de øvrige forholdsformer *Sjúrða* (som om det i nf. hed *Sjúrði*, hvilket dog aldrig høres) for gf. *Sjúrð*, hf. *Sjúrði*, ef. *Sjúrðar*.

68. Af *bóndi* hører man i det mindste på Strömø i hf. og ef. flt. *bøndrum*, *bøndra* for *bóndum*, *bónda*; af *frændi*, slægtning, høres derimod kun formerne *frændum*, *frænda* (ikke *frændra*).

b, Hunkönsord.

69. Disse endes på *a* og *i*, i flt. på *ur* og *ir*; som exempler kunne tjene *dunna*, en and; *ævi*, levetid.

Ent.	n.	dunna	ævi
	g. h. e.	dunnu	ævi
flt.	n, g,	dunnur	ævir
	h.	dunnum	ævum
	e.	dunna	æva.

70. Som *dunna* gå: *bára*, en bølge, *fávitska*, enfoldighed; *pisa*, en ung søfugl; *ryssa*, en hoppe; *skemma*, et lidet hus; *snælda*, en håndtén. De, der i oldsproget have *a* i stammen, som *gata* (hvilket dér omlyder til *ö*, når der kommer *u* i endelsen), have nu allerede omlyden i nf., som *göta*, en sti; *blonda*, valle; *fjöra*, ebbe eller strandbred; *köska*, et fad; *omma*, bedstemoder. — Den gamle ef. flt. på *na* er nu næsten bleven fremmed for færøisken og findes kun sjælden, som i *hosnatráður*, strömpegarn (af *hosa*). Her kommer da rodlyden *a* frem, som ellers overalt var gået over til *ö*, f. ex. *flöta*, en slætte; ved Thorshavn er en dal, som kaldes *úti á Flötum*, og deraf kommer f. ex. ordet *Flatnaseyðurin*, de får, som græsse der. De ord, som i nf. have beholdt *a* i rodstavelsen, få ikke omlyd under böjningen, f. ex. *alda, aldu*, bølge; *skadda* (sondenfjords ofte *sködda), skaddu (sköddu)*, tyk tåge; *mamma (momma)*, *mammu (mommu)*, moder; i *snjalla-bjalla*, en plante, er *a* beholdt, medens man ellers hører *bjölla*, bjælde, og *tangbjölla*, en tangart. Dog findes den regelrette böjning endnu i nogle egennavne, som *Anna, Onnu*; *Magga* (for *Margreta*), *Möggu*.

71. Som *ævi*, flt. *ævir (í allar ævir*, i al evighed) går: *gleði*, glæde; *reiði*, vrede, og enkelte andre. Undertiden synes de at få *s* i ef., i det mindste er dette tilfælde med *elli*, alderdom (f. ex. *mong er ellis vomm*, mangen skrøbelighed følger med alderdommen).

c. *Intetkönsord.*

72. Det er kun nogle få ord af dette kön, som böjes svagt; de endes på *a*, i flt. på *u (ur)*, som *eyga*, et öje; *hjarta*, et hjærte.

Ent.	eyga	hjarta
flt. n. g.	eygu	hjörtu
h,	eygum	hjörtum
e.	eygna	hjarta (hjartna).

Istedenfor flt. *eygu* bruges nu overalt i Strömødialekten og tildels også på Norderøerne *eygur*, *hjörtur*, som om det var flt. af hunkönsord på *a*; denne form findes også i de norske dialekter (se Aasens gram. § 233). Ef. flt. pa *na* bruges altid ved *eyga*; *oyra*, et øre; *eistu* (flt. af *eista*), testikler; *nýra*, nyre; men derimod har jeg ikke hørt dette *na* i *hjarta*; *lunga*, lunge; *nuða* (for *noða* — § 8) et nøgle garn.

Navneordenes bestemte form.

73. Den bestemte form af navneordene fremkommer derved, at man til den ubestemte form af ordet föjer kendeordet i den samme forholdsform og i det samme kön, som navneordet har. Dette kendeord er oprindelig det samme, som stedordet *hin*, *hitt*, og nu kun forskelligt fra det i intetk. ent. nf. og gf., hvor kendeordet hedder *hið (ið)*. Herved er at mærke, at *h* altid bortfalder, som *vinur-in*, *nigil-in*, *muður-in*, *jörð-in*, *navn-ið*. Ender navneordet på en kort selvlyd, bortfalder også *i* af kendeordet, f. ex. *visi-n*, *dunna-n*, *eyga-ð*; er det derimod en tvelyd eller en tvelydagtig selvlyd, beholdes *i*, f. ex. *oyj-in (oyggin)*, *á-in*, *knæ-ið*, *bø-in* (gf. af *bøur*); dog fordobles undertiden, især på Syderø, kendeordets *n* i gf. og hf. ent. af de hunkönsord, der ende på en tvelyd, og *i* bortfalder, som *oynni*, *ánna*, *kúnna* (udtales *oyddni*, *åddna*, *kúddna*); ordene *gjá (gjógv)*, *lá (lógv)* og *krá (krógv)* have i disse

to forholdsformer *gjónni, lónni, krónna*, for *gjáini, láini, kráina*. Kendeordets *i* bortfalder ligeledes i nf. og gf. flt. af han- og hunkönsordene, som *akrar-nir* eller efter udtalen *akrannir* (for *akrar-inir*), *gentur-nar*, pigerne; *gæsnar*, gæssene; gf. *akrar-nar* (eller rettere *akra-na*, den syderøiske form). I hunkönsordene af den stærke böjn. 3dje klasse, der have en udvidet form i flt., falder denne udvidelse atter bort, når kendeordet kommer til: *kløur, kløurnar*; *frúur, frúrnar* (læs: *kløddnar, frúddnar*) ganske som *tærnar, kýrnar*, der i den ubest. form ikke få nogen udvidelse. I de han- og hunkönsord, der i flt. ende på *ur* af den stærke böjn. 3dje klasse, assimileres dette *r* aldrig i udtalen med det følgende *n*, f. ex. *føturnir, bøkurnar* (der aldrig udtales *føtunnir, bøkunnar*).

Ejeformen i ent. har afvigelser, idet navneordets endelse *s* og *ar* nu almindelig bliver bortkastet i daglig tale; altså *kongins* for *kongsins, vinins* for *vinarins*. I hun- og intetkönsordene i ent., såvelsom overalt i flertallet, bruges yderst sjælden de regelrette former af ejef., så de ere på veje at dø ud, da man almindelig omskriver dem ved forholdsord; man hører vel endnu former, som *landsins, hjartans, eygnanna*, især i stedsnavne, som *Hellunar-rók* (af *hella*, en flad sten), *Dreingjanna-mörk* (drengenes jord), og lign., men dette kan dog kun betragtes som levninger af den bestemte ejeform.

I hf. flt. bortfalder *m* af navneordets endelse, og *num* lægges til, f. ex. *vinum* bliver til *vinunum, növnum* til *növnunum*; stundum høres her slige urigtige former, som *gæsnum* (da det i nf. flt. hed *gæsnar*), *mýsnum*, for *gásunum, músunum; kløurnum* (dog sjældnere) for *klónum*.

74. I enkelte tilfælde udøver kendeordet indflydelse på navneordet: i intetkönsordene på *ur* bliver *u* udstødt, *látrið, tjóðrið, tróðrið, vegrið, legrið* (for *veðrið, leðrið*,

jfr. § 9); ligeledes forekommer af *hövuð* eller *hövur* den sammentrukne form *hövdið (höddið)*; jfr. § 63.

Når *ei* (udvidet *e*, jfr. § 7) i böjningen er blevet til *o* foran *ng*, forandres dette *o* atter til *ei* på grund af kendeordets *i*, f. ex. *song* bliver i nf. gf. og hf. med de bestemte endelser til *seingin, seingina* og *seingini*; *drong* til *dreingin*, o. s. v.; dog iagttages dette ikke overalt, og man hører ofte *songin, drongin*.

TILLÆGSORDENE.

A. Stærk böjning.

75. Tillægsordene have stærk böjning, når de stå ubestemt (f. ex. *langur vegur*, lang vej; *götan er hál*, stien er glat). Tillægsordene af den simple grad kunne henføres til to klasser.

76. Den første klasse indbefatter de ord, som i hankönnet endes på *ur*; i nf. hunk. ent. og intetk. flt. have de omlyd af *a* til *ö*. Som böjningsmønster opstiller *spakur*, spag.

Ent. hank.	hunk.	intetk.	flt. hank.	hunk.	intetk.
n. spakur	spök	spakt	spakir	spakar	spök
g. spakan	spaka	spakt	spakar	spakar	spök
h. spökum	spakari	spökum	spökum	spökum	spökum
e. spaks	(spakrar)	spaks	(spakra	spakra	spakra).

77. Ved disse ords böjning må mærkes hensynsformen i entallet, idet den i hunkönnet altid har en udvidet form på *ari* for *ri*, som *góðari*[1], *spakari*, *gráari*, *nýjari* (isl.

---

[1]) P. A. Munch har i sin afhandling om det ældste nordiske sprogs udseende (i Annaler for nordisk oldkyndighed s. 260 flg.) gjort opmærksom på, at medens tillægsordenes böjning skiller sig fra navneordenes, slutter den sig nær til stedordenes. På grund deraf og i overensstemmelse med det gotiske sluttes da, at den islandske form *góðri* oprindelig står for *góðeiri*, ligesom og *góðrar* f. *góðeirar*. I det islandske adskiller denne hf. hunk. sig kun med hensyn til omlyden fra den höjere grad af de tillægsord, der

góðri, spakri, grárri, nýrri) og i intetkönnet altid endes på *um*, ligesom i hankönnet, f. ex. *góðum, spökum* (isl. *góðu, spöku*; men derimod i oldengelsk *godum*, og i gotisk *godamma* i intetk. såvel som i hank.). Ejeformerne af tillægsordene ere nu på veje til rent at forsvinde af sproget, da man for at undgå dem bruger omskrivninger med forholdsord og stundum ligesom i dansk ved at sætte tillægsordet i gf. til navneordet i ef. *(gamlan mans* for *gamals mans)*. Dog findes det endnu i visse forbindelser, som *góðs mans barn, deyðs mans arvingi, til góðs* (ironisk brugt i betydning: forgæves), o. lign. Ef. flt. endes snart på *a*, som *góða manna börn*, gode menneskers börn, snart på *ra*, f. ex. *valdra manna tjóð*, en skare af udvalgte mænd; *ungra manna siður*, ynglingers skik o. lign.

Den rette gf. flt. af hank. på *a* bruges kun på Sydero, men heller ikke der stadig; den er da sammenblandet med

---

have den stærke gradforhöjelse, hvilket derfor beviser, at her er udstødt en selvlyd, der har bevirket omlyd, altså forkellig fra den i hf. hunk. udstødte, f. ex. isl. hf. *fullri* f. *fulleiri;* höjere grad *fyllri* f. *fylliri*. På færøisk har hensynsformen aldrig den sammentrukne endelse, men *fullari*, den höjere grad derimod som på isl. *fylri*. Ifølge ovenstående theori kunde visst den færøiske hf. skrives *eiri*, forskellig fra *ari* i den höjere grad af de svagt forhöjede tillægsord, altså hf. *spakeiri*, men h. gr. *spakari*. Men da jeg ikke har hørt denne forskel i udtalen nogensteds på øerne (måske fordi jeg ikke har været opmærksom derpå, da jeg ikke havde tænkt over det inden min rejse til Færøerne), har jeg ikke vovet at bruge den her, skönt jeg meget vel kan forklare mig, hvorledes dette *eiri* eller måske rettere *eirri* (udtales *ajrri*, jfr. hf. hunk. af det bestemmende stedord *teirri)* ved den skødesløse udtale kan komme til at lyde som *ari* i en ubetonet stavelse, hvor den tydelige udtale vilde være *ajri* (jfr. hermed anmærkningen ovenfor s. 240). Jeg henstiller da til nærmere overvejelse, om dette *ari* i hf. blot er en senere færøisk udvidelse af *ri*, eller det er at forklare af en antagen oprindelig endelse på *eiri*.

hunkönnets, så man nu siger *stórar* (for *stóra*) *menn*, ligesåvel som *stórar konur*.

78. Som *spakur* böjes f. ex. *argur*, ond; *bjartur*, skinnende; *hallur*, skrå; *snarpur*, rask; *stakur*, eneståRende, uparret, i hvilke ord vi have omlyden *a* til *ö*. Følger et *n* efter, går *ö* som sædvanlig over til *o*, f. ex. *sannur*, *sonn*, *satt*, sand; *vanur*, *von*, *vant*, tilvant; *langur*, *long*, *langt*, lang (men nordenfjords, hvor *ang* altid bliver til *eng*, hedder dette *lengur*, *leng*, *lengt*). De ord, som have *æ* i roden (enten omlydt *á* eller fremkommet af oldsprogets *è*), beholde det uforandret helt igennem böjningen, som *rædd-ur*, *rædd*, *rætt*, bange; *rættur*, *rætt*, rigtig; *lættur*, *lætt*, let; men i Strömødialekten er dette *æ* gået over til *a*, der endogså her modtager omlyd, som *raddur*, *rödd*; *rattur*, *rött*; *vænur*, smuk, er blevet til *vanur*, *von*, *vant*, hvilket altså både betyder smuk og vant.

79. De ord, hvis stamme ender på *ð* eller *dd*, forandre dette til *t* foran intetkönnets endelse *t*, f. ex. *blíður*, *blítt*, venlig; *bráður*, *brátt*, hastig; *leiður*, *leitt*, ked; *staddur*, *statt*, stædt; *týður*, *týtt*, forekommende. *Góður* god, har *gott* (ikke *gótt*). Men dersom der står en anden medlyd foran *ð* eller *d*, bortfalder dette i intetk., som *harður*, *hörð*, *hart*, hård; *kaldur*, *köld*, *kalt*, kold; *mein-sýndur*, *meinsýnt*, let at se fejl ved. Ender stammen på *tt* eller på *t* med en foregående medlyd, kommer intet nyt *t* til i intetk., f. ex. *býttur*, *býtt*, dum; *fittur*, *fitt*, vel skikket; *frænóttur*, *frænótt*, broget; *braggóttur*, *braggótt*, pralende; *hentur*, *hent*, bekvem; *reystur*, *reyst*, tapper; *útmyntur*, *útmynt*, med fremstående mund; nf. hunk. er da her lig nf. intetk. i ent.

80. Har stammen en fordoblet medlyd, falder den ene af dem bort foran *t*, f. ex.: *illur*, *ilt*, ond; *turrur*, *turt*, tör; *tortryggur* (el. *tortryggin*), *tortrygt*, undselig; *heilavillur*, *heilavilt*, sindsforvirret; *svinnur*, *svint*, be-

tænksom, alvorlig; *stinnur, stint,* stiv; *hvöllur, hvölt,* stærkt lydende.

81. Når stammen endes på *g*, bliver dette almindelig i udtalen assimileret med det efterfølgende *t*, f. ex. *dándisligur*, retskaffen; *högligur*, bekvem; *lagligur* (eller *lögligur)*, tilpass; *ræðiligur* (eller *ræðuligur*), frygtelig; *stuttligur*, morsom; *heilagur* (eller *heiligur*) hellig; *frægur*, berömt; *drúgvur* (for *drjúgur*), dröj. I intetk. lyde altså disse ord alm. *stuttlitt*, *heilatt* (i talemåden *halda heilatt* f. *heilagt*), *frætt*, *drútt*, hvilket dog vel ikke bör følges i skrift. Hvor en medlyd er udstødt mellem *g* og *t*, som i *sagt*, *snögt* (af *sagdur*, *snöggur*, glat, såvelsom i tillægsordene *lágt*, *høgt*, (af *lágur*, lav, *høgur*, höj), høres *g* overalt tydelig. Ordet *nógvur* (for *nógur*), rigelig, har i intetk. *nógv* (ikke *nógt*), ligesom på islandsk.

82. Der findes ingen sammensmæltning af endelsens *r* i hank. med stammens *l*, *n*, *s*, (som tilfældet er i islandsk) undtagen i ordene på *in* og *il* efter 2 klasse; ikke heller udstødelse af hankönsmærket *ur* efter *vn*, *ss*, *rr*, o. s. v., hvilket findes i islandsk. På Færøerne siger man altså *sælur* (isl. *sæll*), lyksalig; *hálur*, glat, slibrig; *vænur*, smuk; *beinur*, lige; *vísur*, vis, tydelig; ligeledes: *javnur* (isl. *jafn*), jævn; *kyrrur*, rolig; *hvassur*, skarp, o. s. v.

83. De ord, hvis rod endes på *á*, gå regelret, undtagen i intetk. ent. nf. og gf., hvor de have et dobbelt *t*, f. ex. *mjáur*, *mjátt*, smal; *smáur*, *smátt*, liden; *háur*, *hátt* (eller *høgur*, *høgt*) höj; *tráur*, *trátt*, barsk. I de øvrige forholdsformer have disse samme böjning som *spakur*; f. ex. gf. *mjáan*, *mjáa*, *mjátt*; hf. *mjáum*, *mjáari*, *mjáum* o.s.v. Ender roden på *ó* eller *ú*, antage disse ligesom navneordene meget almindelig et indskudt *gv*, hvilket beholdes igennem hele böjningen undtagen i intetk. nf. og gf. ent., hvor kun den oprindelige form findes, f. ex. *flógvur* (for *flóur)*, *flótt*, lunken; *trúgvur* (eller *trúur*), *trútt*, tro. Er

odens selvlyd *ý*, antages efter det et *j* overalt uden i ntetk. nf. og gf. ent., f. ex. *nýjur*, *nýtt*, ny; *lýjur*, *lýtt*, arm; da dette *j* har den hårde lyd, som i engl. (jfr. §§ 3, 13, 60), hvorfor det også bliver skrevet *nýggjur*, *lýggj* o. s. v. *Miður*, *mið*, *mitt*, medius, hvad der er i midten, ndskyder udenfor nf. et *j* efter *ð* foran endelsens *a* og *u*, . ex. gf. *miðjan*, *miðja*; hf. *miðjum*, *miðjari*; men går ellers regelret; dog forekommer det ikke med svag böjning.

84. Endelig ere her nogle ord, der ligesom de foregående endes på *ur* i hank., men have den egenhed, at de beholde dette *r* helt igennem böjningen i alle kön, og sammentrækkes foran de endelser, der begynde med en selvlyd. Til exempel kan tjene *fagur*, skön (nu sjælden brugt uden i betydning smuk af farve).

Ent.	hank.	hunk.	intetk.	flt. hank.	hunk.	intetk.
n.	fagur	fögur	fagurt	fagrir	fagrar	fögur
g.	fagran	fagra	fagurt	fagrar	fagrar	fögur
h.	fögrum	fagrari	fögrum	fögrum	fögrum	fögrum
e.	fagurs	(fagrar)	fagurs	(fagra	fagra	fagra).

Således går også f. ex. *bitur*, skarp; *dapur*, mörk; *tepur*, yderlig; *vakur*, smuk; *vitur*, forstandig. På lignende måde böjes også *gamalur*, *gomul* (for *gömul*, jfr. 4), *gamalt*, gammel; gf. *gamlan*, *gamla*; hf. *gomlum*, *gamlari*; ef. *gamals*. *Ymissur*, *ymiss*, *ymist*, forskellig, sammentrækkes udenfor nf., altså: gf. *ymsan*, *ymsa*; hf. *ymsum*, *ymsari* o.s.v.

85. Til den anden klasse af tillægsordene høre de, som endes på *in* og *il* (for *inur* og *ilur*, jfr. 1ste klasse af hankönsordene efter den stærke böjning); de udstøde, ligesom de i § 84 nævnte, *i* overalt hvor endelsen begynder med en selvlyd, og endes i intetk. på *ið*. Som mønster opstilles *nakin*, nøgen; *lítil*, liden.

Ent.	n. nakin	nakin	nakið	lítil	lítil	lítið
	g. naknan	nakna	nakið	lítlan	lítla	lítið
	h. naknum	naknari	naknum	lítlum	lítlari	lítlum
	e. nakins	(naknar)	nakins	lítils	(lítlar)	lítils
flt.	n. naknir	naknar	nakin	lítlir	lítlar	lítil
	g. naknar	naknar	nakin	lítlar	lítlar	lítil
	h. naknum	naknum	naknum	lítlum	lítlum	lítlum.

86. Herved er at bemærke, at hankönnets nf. burde skrives *nakinn*, *lítill* på grund af den assimilation af *nr* og *lr*, som her oprindelig har fundet sted; men da hankönnets nf. her, såvelsom i kendeordet *hin* og ejestedordene, lyder ganske som hunkönnets, kan endelsens medlyd ikke fordobles i færøisk.

En anden form, som her må göres opmærksom på, er gf. ent. af hank., der endes på *an*, medens den i islandsk i disse ord endes på *inn*, skönt *an* ellers er den almindelige endelse for denne forholdsform af de islandske tillægsord.

Som *nakin* böjes f. ex. *heppin*, heldig; *hyggin*, forsigtig; *løgin*, latterlig; *prettin*, lastende; *snópin*, flåv; *tykkin*, let til at blive fornærmet, pirrelig; desuden alle de lidende tillægsformer af de stærke go., som *soltin*, *komin*, *fallin*, *tikin*, *bundin*. Den fordoblede medlyd forenkles igen, når *i* udstødes, f. ex. *heppin*, *hepnan*; *tykkin*, *tyknan*; *fallin*, *falnan*. — Når stammen endes på *ð*, går dette i de sammentrukne former over til *d*, som *loðin*, lodden, *lodnan*; *heiðin*, hedensk, *heidnir*.

De ord, hvis stamme endes på *ó* og *ú*, indskyde i nf. ent. samt i intetkönnets gf. *gv*, men bortkaste det atter i de øvrige forholdsformer, f. ex. *búgvin* (for *búinn*), *búgvið*, tilberedt, moden; gf. *búnan*, *búna*, *búgvið*; hf. *búnum*, *búnari* o. s. v. Således gå også de øvrige tillægsformer af de go., som ere nævnte ovenfor (18), nl. *grógvin*, *rógvin*, *snúgvin*, *trúgvin*; i flt. hedde disse altså *grónir*, *rónir*, *snúnir* o. s. v. Som *lítil* böjes kun ordet *mikil*, megen, stor.

B. Svag böjning.

87. Tillægsordene have svag böjning, når de stå bestemt med navneordet; kendeordet *hin* (nu ofte *tann*) sættes da foran tillægsordet, f. ex. *hin ungi maður*, den

unge mand; *götan hin hála*, den glatte sti; men kendeordet kan også udelades og underforstås som *stóri Jákub*, *Ólavur lítli*, *Hesturin hái*, *Fjallið mikla*, *Hellan feita*, o. lign. Som mønster opstilles *hin spaki* og *hin lítli*.

Ent. n.	spaki	spaka	spaka	litli	lítla	lítla
g. h. e.	spaka	spöku	spaka	lítla	lítlu	lítla
fit. overalt		spöku			lítlu.	

De ord, som sammentrækkes under den svage böjning, få også her de sammentrukne former, f. ex. *hin gamli*, *fagri*, *bitri*, *lodni*, *heidni*, *mikli*.

Gradforhöjelsen.

88. Den stærke gradforhöjelse består deri, at *ri* for den höjere grad og *stur* for den höjeste grad föjes bag ved tillægsordets rod, i hvilken der da i disse grader bevirkes omlyd; det *i*, der oprindelig har tjent til bindelyd mellem roden og endelsen, og som har bevirket omlyden, er altid bortfaldet. Exempler ere: *háur*, höj, *hærri*, *hæstur* (eller *hægri*, *hægstur*); *fáur*, få, *færri*, *fæstur*; *fullur*, fuld, *fylri (fyllri?)*, *fylstur*; *grunnur*, grund, *grynri*, *grynstur*; *lágur*, lav, *lægri*, *lægstur*; *langur*, lang, *longri*, *longstur* (for *lengri* eller *leingri*, *leingstur*); *mjáur*, smal, *mjærri*, *mjæstur*; *stórur*, stor, *størri*, *størstur (støstur)*; *stuttur*, kort, *styttri* (ikke *stytri*), *stytstur*; *smáur*, liden, *smærri*, *smæstur*; *trongur* (for *tröngvur*), trang, *trongri* (for *trengri*, *treingri*), *trongstur*; *tungur*, tung, *tyngri*, *tyngstur*; *tunnur*, tynd, *tynri*, *tynstur*; *ungur*, ung, *yngri*, *yngstur*.

89. Nogle tillægsord have kun de to höjere grader, nemlig: *betri*, *bestur*; *eldri*, *elstur*; *fleiri*, *flestur*; *meiri*, *mestur*; *minni*, *minstur*; *verri*, *verstur (vestur)*. Til disse ord svare i den simple grad nogle andre tillægsord, hvilke derimod ikke bruges i de höjere grader, nemlig: *góður*, *gamalur*[1], *mangur (margur)*, *mikil*, *lítil* og *illur*

---

[1]) På Svinø hørte jeg i 1853 *gamlari* for *eldri*; også i de svenske dialekter findes den svage gradforhöjelse af *gammal*, *ond* o. a. (Strömborg Svensk språklära, s. 409).

(vondur, óndur). Fremdeles findes de to höjere grader alene også hos nogle tillægsord, som dannes af biord, f. ex. *fremri*, længer foran, *fremstur* (af *framm*); *fyrri*, først af to, *fyrstur* (af *for*, *fyri*); *evri*[1], øvre, *efstur* (af *ov*); *nærri*, nærmere, *næstur* (af *ná*); *ytri*, ydre, *ytstur* (af *út)*; *syðri* (eller *sygri*), søndre, *syðstur*, *sygstur*; den höjeste grad af dette ord forekommer yderst sjælden uden svagt forhöjet: *sunnastur* (af *suður)*.

90. Ved den svage gradforhöjelse bliver *ari*, *astur* lagt til ordets rod; her finder ingen omlyd sted; exempler: *spakur*, *spakari*, *spakastur*; *fagur*, *fagrari*, *fagrastur*; *loðin*, *lodnari*, *lodnastur*; *gráur*, *gráari*, *gráastur*; *nýjur*, *nýjari*, *nýjastur*; *trúgvur*, *trúgvari*, *trúgvastur*; *vænur*, *vænari*, *vænastur*; af *seinur* forekommer *seinni* (udtales *sajddni* assimileret for *seinri*) og *seinari*, men i höjeste grad kun den svage forhöjelse *seinastur*.

Også her findes nogle tillægsord, som dannes af biord; de have kun höjere og höjeste grad, f. ex. *hiðari* (isl. *hèðari*), nærmere herved, *hiðastur*[2] (af *hiðar*, oldengl. *hider*, hid), *handari*, længer borte (af *handan*, hinsides); *heimari*, nærmere hjemmet, *heimastur* (af *heim*, hjem); *handari*, længre borte (af *handan*, hinsides; *niðari*, nedre, *niðastur* (af *niður*, ned); *síðari*, senere, *síðastur* (oftest *síðstur*, af *síð*, *síðla*, silde); *eystari*, østligere, *eystast* (af *eystur*); *vestari*, vestligere, *vestatur* (af *vestur*), o. fl.

Böjningen af de höjere grader.

91. Den höjere grad mangler böjning, når tillægsordet står ubestemt; det hedder da, f. ex. *spakari*, *fagr-*

[1]) *Evri* bruges sjælden uden i forbindelsen *i evra* ɔ: *ið*, *hið evra* (eller *erva*, som man nu alm. siger), höjere oppe; som tillægsord bruges den svage form *ovari*, også ofte *ovastur* for *efstur*.

[2]) Måske det rettere burde skrives *higari*, *higastur* (jfr. norsk *hegare*, *hegaste*, af *higar* for isl. *hingað*, herhen, ligesom fær. *hagar* står for *þángað*, derhen; i den fær. udtale lyder det nemlig ens, om man skriver *higar* eller *hiðar*.

ari igennem alle kön og forholdsformer, både i ental og flertal; således også tillægsformerne i handleform af gerningsordene, som *elskandi, takandi.* Står tillægsordet derimod bestemt, böjes det i denne grad således:

Ent. n.	spakari	spakari	spakara
g. h. e.	spakara	spakari	spakara
flt. overalt		spakari.	

92. I den höjeste grad böjes ordene som de i den 1ste klasse af den simple grad, men modtage dog ikke omlyd som disse. Efter den stærke böjning hedder det altså i nf. *spakastur, spakast* (for *spökust*), *spakast;* gf. *spakastan, spakasta, spakast;* hf. *spakastum* (for *spökustum*), *spakastari* o. s. v. Efter den svage böjning hedder det i nf. *spakasti, spakasta, spakasta*; gf., hf. og ef. *spakasta, spakastu, spakasta;* i flt. overalt *spakastu.*

TALORDENE.

93. Mængdetallene ere: *eitt, tvey, trý, fýra, fimm, sex, sjey, átta, níggju (níju), tíggju (tíju), ellivu, tólv, trettan, fjúrtan, fimtan, sextan, seytjan, átjan, nítjan, tjúgu*; *eitt og tjúgu* o. s. v.; — *tríati, fjöruti, fimti, sexti, sjeyti, áttati, níti, hundrað (títi), hundrað og tíggju (ellivuti?), hundrað og tjúgu* eller *stórt hundrað; tvey hundrað, trý hundrað* o. s. v.; *túsund.*

Af disse böjes de tre første:

Ent.	n. ein	ein	eitt	flt.	einir	einar	eini
	g. ein	eina	eitt		einar	einar	eini
	h. einum	eini	einum		einum	einum	einum
	e. eins	(einar)	eins		(einna	einna	einna).
	n. tveir	tvær	tvey		tríggir	tríggjar	trý
	g. tveir, tvá	tvær	tvey		tríggjar	tríggjar	trý
	h. tveimun	tveimun	tveimun		trimun	trimun	trimun
	e. tveggja	tveggja	tveggja		tríggja	tríggja	tríggja.

For *eini* i hf. hunk. ental bruges oftere *einari*; ef. *eins* forekommer ofte i kvæderne (*tað er ikki eins mans*

verk hans hövur frá búki at skilja, Sjúrðar kv., s. 52). Formerne *tvá* og *tógva* (for *tóa*) findes ligeledes ofte i kvæderne, især som de synges på Syderøen; ef. *tveggja* høres kun sjælden uden i kvæderne og i enkelte talemåder, som *tiga skal millum tveggja vina.* De øvrige ere uböjelige undtagen *túsund,* der böjes som et intetkönsord (se § 58). De første ti talord kunne bruges som navneord og böjes da som *eyga* i flt., f. ex. *tveyuni, áttuni* (toen, otten, i kortspil); *eini tíggju* (eller *tíggjur* i Strömødialekten), en halv snes, *eini tjúgu,* en snes; *hesi tjúguni,* denne snes.

94. Nu bruges almindelig den danske tællemåde ved tallene over 20; men ved mål, f. ex. af jorder, bruges kun den gamle regning efter tierne, som *áttati-ál,* et stykke jord på 80 □ alen. Ved at tælle fisk, får og andet, hvoraf der skal gives tiende, regner man endnu bestandig efter *stórt hundrað* ɔ: 120. Når man som i dansk tæller efter tyverne, bruger man i enkelte bygder slige sammensætninger, som *trettan og tjúgu* ɔ: 38, *fimtan og trýsinstjúgu* ɔ: 75; *átjan og fýrsinstjúgu* ɔ: 98.

95. Ordenstallene ere: *fyrsti, annar, triði, fjórði, fimti, sætti, sjeyndi, áttundi, níggjundi, tíggjundi, ellifti, tólfti, trettandi, fjúrtandi, fimtandi, sextandi, seytjandi, átjandi, nítjandi, tjúgundi, tjúgundi og fyrsti; — tríatiundi, fjörutiundi, fimtiundi, sextiundi* o. s. v. Ved de fleste af ordenstallene over 20 bruger man nu almindelig de danske former: *ein og tjúgundi, tredifti; hálvtrýsinstjúgundi* o. lign.

Disse ord gå som tillægsordene efter den svage böjning (87). *Triði* har indskudt *j* foran endelsens *a* og *u*, *triðja*; g. h. e. *triðja, triðju, triðja*; flt. *triðju.* Kun *annar* kan böjes stærkt; det har ingen svag böjning, skönt det som ordenstal står bestemt.

Ent.	n.	annar	onnur	annað	flt. aðrir	aðrar	onnur
	g.	annan	aðra	annað	aðrar	aðrar	onnur
	h.	öðrum	aðrari	öðrum	öðrum	öðrum	öðrum
	e.	annars	(annarar)	annars	(annara	annara	annara).

96. *Tvinnir* og *trinnir* böjes som tillægsord; disse to, såvelsom flt. af *ein*, svare i betydningen til det danske: et par, f. ex. *einar brøkur*, et par benklæder; *tvinnir vöttir*, to par handsker; *trinni sokkabond*, tre par strömpebånd (*tveir vöttir, trý sokkabond* betyder derimod tre enkelte vanter, tre enkelte strömpebånd). For at betegne: to, tre år gammel, bruges ofte *tvævetur*, *trævetur*, hvilke böjes som *fagur* (84). Den tredje, fjerde, femte, sjette, ottende del af noget udtrykkes ved *triðjungur*, *fjórðungur, fimtungur, sættungur* (dog oftere *fimti, sætti partur*), *áttungur*. Til sammensætninger bruges *tví, trí, fer (fjór)* og ellers mængdetallene uforandrede, f. ex. *einfaldur*, enkelt; *tvífaldur*, dobbelt; *trímenningur*, næstsoskendebarn; *fermenningar*, de, som nedstamme i fjerde led fra samme mand; *sexfaldur*, sexdobbelt; *hundraðfalt*, o. s. v. For at udtrykke: en, to, tre gange bruges almindelig ordet *ferð: eina ferð, tríggjar ferðir*; for *tvær ferðir* bruges ofte *tvær reisur* (ligesom i svensk *två resor*), men ikke ved de andre talord. *Sinn*, som ligeledes betyder gang, bruges sjælden uden ved ordenstal, f. ex. *í*, d. e. *ið* eller *hið annað, triðja, fjórða sinn.*

STEDORDENE.

A. De personlige stedord.

97. Ved første og anden persons personlige samt tredje persons tilbagevisende stedord (*eg, tú* og *seg*) findes ingen könsforskel; ved tredje person findes hank. og hunk. (*hann, hon*), men dette mangler intetk., total og flt., for hvilke intetk. og flt. af det bestemmende stedord *tann (sá), tað* bruges.

Ent.	n.	eg	tú	—	hann	hon
	g.	meg	teg	seg	hann	hana
	h.	mær	tær	sær	honum	henni
	e.	mín	tín	sín	hans	hennar
tot.	n.	vit	tit	—		
	g.	okkur	tykkur	—		
	h.	okkum	tykkum	—		
	e.	okkara	tykkara	—		
flt.	n.	vær	tær	—	mangler.	
	g.	os	(ydur)	seg		
	h.	osum	(ydrum)	sær		
	e.	osara	(ydra)	sín		

Vit, vær og *tit, tær* bruges endnu på Norderøerne og nogle bygder på Østerø som total og flertal, ligesom i oldsproget; andre steder på Østerø og Norderøerne er nf. af totallet forsvunden, og man bruger da kun *vær, tær*, hvad enten der tales om to eller flere; i Strömødialekten er derimod hele flertallet bortfaldet, og man bruger der kun totalsformerne *vit, tit*; gf. *okkur, tykkur* er næsten ganske tabt her og bliver erstattet ved hensynsformen *okkum* (*okkun*), *tykkum* (*tykkun*), hvilket også gælder om Norderødialekten. I Sondenfjordsdialekten har man formerne *ogur* f. *okkur*, *ogum* f. *okkum*, *ogra* f. *okkara*, og ligeledes *tygur*, *tygum*, *tygra*. Medens man på Sandø har *vit* og *tit*, som i Strömødialekten, bruger man på Sydero og tildels også på Skuvø gf. *ogur* og *tygur* som nf. (jfr. norsk *dokker*[1] eller *dokke*) både for tot. og flt. af 1 og 2 pers.; i Strömødial. bruges hf. *tygum* som nf. i høflig tiltale til en enkelt person, hvorimod man i dette tilfælde på Norderøerne og Østerø tiltales med *tær*; men i de øvrige forholdsformer af 2 pers. bruges også her *tygum*, *tygara*, når man kun taler til én, eftersom *ydur* er for-

---

1) Skönt Aasen ikke har nævnt formen *dokker* som nf. i sit ypperlige værk: Det norske folkesprogs gram., tror jeg dog, i det mindste på udøerne i Bergens stift, også at have hørt *dokker* brugt som nævneform, ihvorvel det egenlig er en gf. (på norsk forekomme i gf. og hf. også formerne *dikke* og *dykke*, se § 254).

svundet af talesproget og kun findes i kvæderne (f. ex. *vil eg fyri ydrum greina....; ydur alla, Noregs menn);* ere der flere, bruges *tykkum* og *tykkara.*

Ef. af 3 pers. stedord får hyppig formerne *hansara* for *hans,* og *hennara* f. *hennar.*

B. Ejestedord.

98. Disse ere: *mín, tín, sín* og *vár;* istedenfor de øvrige, som ikke findes længer, bruges ef. af de personl. stedord; *vár* forekommer kun i höjere stil, og böjes da som et tillægsord (nf. *vár, várt*; gf. *váran, vára, várt*; hf. *várum, vári*; ef. *várs*; flt. nf. *várir, várar, vár* o.s.v.) De andre tre böjes således:

Ent.	n. mín	mín	mítt	flt.	mínir	mínar	míni
	g. mín	mína	mítt		mínar	mínar	míni
	h. mínum	míni	mínum		mínum	mínum	mínum
	e. míns	(mínar)	míns		(mína	mína	mína).

For hf. ent. i hunk. *míni* bruges ofte *mínari.*

C. Bestemmende stedord.

99. *Sá, sá (so?), tað,* den, det; den gamle nf. *sá* bruges nu ikke længer i daglig tale, skönt man meget ofte træffer på den i kvæder og gamle talemåder; istedenfor det bruger man nu, ligesom i dansk, gf. hank. *tann.* Gf. hunk. ent. og gf. hank. flt. hedder på Syderø *tá,* medens den førstnævnte form på de andre øer hedder *ta* (eller måske *tað* = intetk.), og den anden *teir* (= nf. flt. af hank., som i navneordene). Hf. ent. synes at ville gå over til *tí* for alle kön; *teim* er sjældent (man siger således: *tí manni)*; *teirri* bruges dog endnu overalt af ældre folk og i afsides bygder. Hf. flt. hedder *teim* eller *teimun.*

Ent.	n. tann, sá	tann, sá	tað	flt.	teir	tær	tey
	g. tann	tá, ta	tað		teir, tá	tær	tey
	h. teim, tí	teirri, tí	tí		teim	teim	teim
	e. tess	teirrar	tess		teirra	teirra	teirra.

100. *Hin, hitt*, hin, hint böjes således:

Ent.	n.	hin	hin	hitt	flt. hinir	hinar	hini
	g.	hin	hina	hitt	hinar	hinar	hini
	h.	hinum	hini	hinum	hinum	hinum	hinum
	e.	hins	(hinar)	hins	(hinna	hinna	hinna).

Ved siden af hf. ent. hunk. *hini* bruges også *hinari*; på Syderøen har man også her og i de følgende stedord den rette form på *a* for gf. hank. flt. (ikke *ar* = hunkönnets); altså *hina*.

101. *Hesin, henda, hetta* (isl. *þessi, þetta*), denne, dette. Af hunkönnets nf. forekommer nu ingen anden form end *henda*, dannet af gf. hank., ligesom *tann*, hvorimod denne gf. aldrig bruges for hankönnets nf. For gf. hank. *henda* (ikke nf. hunk.) findes også *hendan*, når det står ene, eller der skal lægges eftertryk derpå; for hf. hunk. *hesi* findes ligeså ofte *hesari*.

Ent.	n.	hesin	henda	hetta	flt. hesir	hesar	hesi
	g.	henda	hesa	hetta	hesar	hesar	hesi
	h.	hesum	hesi	hesum	hesum	hesum	hesum.

Hesin bruges ofte i betydning af denne her (nærmest ved den talende) og modsættes da et andet stedord (der dog vel oprindelig er det samme, eller to former af det samme ord, som her have uddannet sig til to ord med forskellig betydning), nemlig *hasin, handa, hatta*, den der, den fjærnere; dette hedder da i gf. *handa, hasa, hatta;* hf. *hasum, hasi* el. *hasari, hasum;* flt. *hasir, hasar, hasi* o. s. v. Også i norske dialekter findes *denna* og *danna* (Aasens Gram. § 258) i samme betydning som *hesin* og *hasin*; *hetta* og *hatta* kan måske også jævnføres med det danske *dit og dat* (for *dette* og *datte*).

102. Andre bestemmende stedord ere: *tílíkur, slíkur,* slig, sådan; det böjes stærkt som et tillægsord. *Samur, som* (for *söm*), *samt,* den samme, har enten stærk böjning, og sættes da gerne i spidsen (f. ex. *samir eru dreingirnir,* det er de samme drenge; *som er gentan,* det er den samme pige), eller svag (*hin sami maðurin,* den

samme mand; *yentan er hin sama*; *dreingirnir eru teir somu*). *Sjálvur sjálv, sjálvt*, selv, böjes også som tillægsord.

D. Henvisende stedord.

103. Egenlige henvisende stedord mangle, men erstattes ved *íð (ið)* og *sum*, som; disse kunne ikke modtage nogen böjning, da de snarere må betragtes som bindeord.

E. Spörgende stedord.

104. *Hvat*, hvad, bruges kun i intetk.; gf. *hvat*; hf. *hví*; ef. *hvöss* (i forbindelsen: *til hvöss*, hvorfor).

Hvör, hvört, hvilken, har indskudt *j* igennem böjningen overalt foran en medlyd, endogså foran *i*; gf. hank. ent. *hvörn* lyder almindelig i udtalen som *hvönn*, men var her virkelig et *n* umiddelbart efter *ö*, måtte dette som sædvanlig gå over til *o* og udtales *hvonn* (jfr. § 4). Ved siden af *hvörji*, (isl. *hverri*) findes *hvörjari* (grunden hvorfor det på fær. ikke hedder *hverji, hverjum*, er oplyst i lydlæren § 8). På Sydero findes også formen *hvor, hvort*.

Ent.	n. hvör	hvör	hvört	flt.	hvörjir	hvörjar	hvörji
	g. hvörn	hvörja	hvört		hvörjar	hvörjar	hvörji
	h. hvörjum	hvörji	hvörjum		hvörjum	hvörjum	hvörjum
	e. hvörs	(hvörjar)	hvörs		(hvörju	hvörja	hvörja).

F. Ubestemte stedord.

105. *Sumur, sum, sumt*, nogen, böjes regelret som tillægsord, men har naturligvis, ligesom de øvrige ubestemte stedord, kun stærk böjning; dog bruger man nu almindelig i nf. og gf. flt. i intetk. *sumi* eller *summi* (dansk *somme*) for *sum*, ligesom *hini* for *hin*, *míni* for *mín* o. lign. (f. ex. *sum mjólk er skjót at ystast*, en slags mælk har större tilböjelighed til at løbe sammen end en anden; men derimod: *summi ross eru sárføtt*, somme heste ere ömfodede).

106. *Nakar* (isl. *nakvarr* eller *nokkur, nökkur*), nogen, er uregelret.

Ent.	n. nakar	nökur	nakað	flt. nakrir	nakrar	nökur
	g. nakran	nakra	nakað	nakrar	nakrar	nökur
	h. nökrum	nakrari	nökrum	nökrum	nökrum	nökrum.

107. *Einhvör*, nogen, en eller anden, er i daglig tale blevet til *onkur* (*ei* går nemlig altid over til *o* foran *ng* og *nk*; *hv* udtales som *kv*; herved fremkommer *onkvör*, som da atter forandres til *onkur*, ligesom isl. *nakvarr* til *nokkur*, *nökkur)*; men de oprindelige former komme flere steder frem igen under böjningen (overalt hvor *hvör* har indskudt *j* efter *r*, hvilket her forhindrer *hvö* at blive udtalt som *ku*).

Ent.	n. onkur	onkur	okkurt
	g. onkun	einahvörja	okkurt
	h. einumhvörjum	einihvörji(ari)	einumhvörjum
	e. onkurs	(einarhvörjar)	onkurs.

Gf. *onkun* er sammentrukken af *einhvörn*, og intetk. *okkurt* af *eitthvört*; *onkurs* (f. ex. *onkursvegna*, på en eller anden måde) står for *einshvörs*. I flt. finder ingen sammentrækning sted, men begge ordene böjes på sædvanlig måde hvert for sig, altså *einirhvörjir*, *einarhvörjar*, *einihvörji* o. s. v.

108. Andre ubestemte stedord ere: *Mangur*, *mong*, *mangt*, mangen, der går regelret som et tillægsord. For intetk. *mangt* findes også *margt* af det tabte *margur*, hvilket dog genfindes i sammensætninger, som *margbýli*, en folkerig bygd; *marglæti*, ond lyst.

Allur, *öll*, *alt*, hel, al, böjes som *spakur* (76).

Annar, *onnur*, *annað*, den ene af to (*annar-annar*, den ene — den anden); dets böjning er opstillet under talordene (95).

Báðir, *báðar*, *bæði*, begge; gf. *báðar* (el. *báða*), *báðar*, *bæði*; hf. *báðum*; ef. *beggja*. Den sidstnævnte form forekommer sjælden og kun i kvæderne (se f. ex. Joh. Klemmentsens optegnelse af Jústinjalls kvæði v. 72: *sundir gekk tað góða svörð millum hans beggja handa*).

G. Nægtende stedord.

109. *Eingin* (isl. *engi*, af *ein* og den nægtende endelse *gi*, *ki*), ingen. Den første del af sammensætningen böjes ikke i dette ord, hvorimod *ei*, som sædvanligt, går over til *o* foran *ng* og *nk*, når intet *i* følger umiddelbart efter dette *ng* eller *nk*. Medens isl. *ekki* (for *eitki*) både er intetk. („intet") og biord („ikke"), har det færøiske her to former: *einki* (sto.) og *ikki* (biord):

Ent. n.	eingin	eingin	einki	flt. eingir	ongar	eingi
g.	ongan	onga	einki	ongar	ongar	eingi
h.	ongum	ongari	ongum	ongum	ongum	ongum
e.	einkis	(ongarar)	einkis	(ongara	ongara	ongara).

110. *Hvörgin* (isl. *hvorigr*), ingen af to (jfr. dansk *hverken*); den første del af sammensætningen modtager kun böjning i gf. hank. *hvörngan* (dog høres alm. også her *hvörgan*); på Syderøen forekommer stundum formen *hvorgin*, *hvorki* (eller måske rettere *hvártki*).

Ent. n.	hvörgin	hvörgin	hvörki	flt. hvörgir	hvörgar	hvörgi
g.	hvörngan	hvörga	hvörki	hvörgar	hvörgar	hvörgi
h.	hvörgum	hvörgari	hvörgum	hvörgum	hvörgum	hvörgum.

BIORD.

111. Biordene kunne ingen böjning modtage, men nogle af dem have gradforhöjelse ligesom tillægsordene, og for såvidt må de her omtales. I den höjere grad endes de på *r*, *ri* eller *ari*; i den höjeste på *st* eller *ast*; endelsen på *r* er meget sjælden på fær., f. ex. *innar*, længer inde; *uttar*, længer ude (i huset); men ved siden deraf findes formerne *innari* og *uttari* eller *ytri* i mere omfattende betydning; i höjeste grad hedde disse *innast* og *uttast* eller *ytst* (altså ureglret, da det kommer af *út*, så det skulde hedde *útast* eller *ýtst*); *síðar*, senere, *síðst*; *fyrr*, för, *fyrst*; *leingi*, længe, *longur*, *longst* (for *leingur*, *leingst*, jfr. § 7), hvorimod *langt*, *longri*, *longst* kun bruges

om stedet. Som exempler på *ri* med omlyd kan nævnes *framm*, frem, *fremri*, *fremst*; *tunt*, tyndt, *tynri*, *tynst*; *uppi*, oppe, *evri* eller *ið evra* (§ 89), *ovari*, *efst* el. *ovast*; *seint*, sent, *seinni* (for *seinri*), har kun *seinast*. Exempler på *ari*, *ast* ere: *kvikliga*, hurtig, *kvikligari*, *kvikligast*; *herviliga*, voldsomt, *herviligari*, *herviligast*; *ofta* eller *oftum*, ofte, *oftari*, *oftast*; *víða* eller *víðum*, vide, *víðari*, *víðast*; *títt* eller *tíðum*, tidt, *tíðari*, *tíðast*; *sjaldan*, sjelden, *sjaldnari*, *sjaldnast*, De fleste tillægsord kunne i intetk. i alle tre grader bruges som biord, f. ex. *skjótt*, hurtig, *skjótari*, *skjótast*; *beint*, lige, *beinari*, *beinast*.

Nogle danne de höjere grader af andre stammer; disse ere: *gjarna*, gærne, *heldur*, *helst*; *illa*, ilde, *verri*, *verst (vest)*; *væl*, vel, *betur*, *betst*; *lítið*, lidt, *minni*, *minst*; *mikið*, *(nógv)*, meget, *meir* (el. *meiri*) *mest*.

Undertiden föjes *meir* til den höjere grad for at forstærke den, som *seinnameir* eller *seinnameiri*, senere.

ORDDANNELSEN.

112. Nye ord dannes: 1) ved at benytte rodens selvlyd eller forandre den ved aflyd, ligesom tilfældet var i de forskellige tider af de stærke gerningsord, samt ved dertil at föje endetillæg, hvilke da ere forskellige for de særskilte ordklasser og for de enkelte kön i navneordene (disse endetillæg bevirke da ofte omlyd af rodens eller den ved aflyd fremkomne stammes selvlyd); eller 2) nye ord kunne dannes ved sammensætning af to selvstændige ord. — Da det færøiske med hensyn til orddannelsen står det islandske så nær, kan det her behandles i al korthed.

113. For at finde exempler på det første tilfælde, må især henvises til de stærke gerningsord, hvor vi komme nærmest til sprogets ældste rødder, og hvor vi tydeligst

kunne se, på hvilken måde sproget ved aflyd samt endetillæg skaber en stor del af sit ordforråd, så at der af en og samme rod dannes hele rækker af ord, hvert med sin særegne betydning, der dog kan være så fjærn fra stamordets bemærkelse, at det ofte kan være vanskeligt nok at udfinde, hvilken tankeforbindelse der oprindelig har ligget til grund mellem det afledte ord og stamordet. Snart slutte disse således dannede ord sig til de stærke gerningsords selvlyd i nævneformen og nutiden, snart til aflyden i datidens ental, eller i dens flertal eller endelig til biformen. Da exempler herpå let ville frembyde sig for enhver, der kender noget til sproget, når man gennemgår de stærke gerningsord, hensættes her kun et par sådane til vejledning: *Bíta*, at bide, nut. *bítur*; hertil slutter sig tillægsordet *bítskur*, bidsk, tilböjelig til at bide; dat. ent. *beit:* deraf *beita,* få til at bide *(beita brandi,* hugge med sværd; *beita hundi,* hidse hunden, jage)*; beita* (hunk.), mading til at få fisken at bide på krogen; *beiti* (intetk.), græsgang for kvæget til at bide; *beitur*, som kan bides (*albeitur hagi,* en overalt græsgroet mark); *beitskur*, bedsk, som bider på tungen; dat. flt. *bitu* og bif. *bitið*: deraf *biti* (hank.), en bid, en bjælke; *bit* (intetk.), et bid (f. ex. *bit af hundi; ríva seyð af biti,* jage fårene fra græsgangen); *bitur,* skarp, som kan bide (*bitur brandur,* skarpt sværd). *Skjóta,* at skyde: *skjótur,* hurtig, som skyder fart; — dat. ent. *skeyt: skeyt* (intetk.), et skøde, en flig af en overkjole; *skeyti* (hank.) en lap, klud (hvad der er skudt frem eller bort af noget andet); *skoyta* (omlyd af *ey* til *oy*), skyde to dele til hinanden, øge dem sammen; *skoyti* (intetk.) et stykke træ, eller tov, som föjes til et andet; — dat. flt. *skutu: skutur*, det forreste eller bageste af båden (*frammskutur*, forstavnen, hvad der skyder sig frem); *skutil,* en harpun til at skyde i hvalerne; — bif. *skotið: skot* (intetk.), et skud eller en snæver gang, man kan skyde

sig igennem. — *Fljóta,* flyde: *fljótur,* som kan flyde let, hurtig; — *fleyt*: *fleytir*, flødeskum; *floyta,* lade flyde, kaste noget på vandet; — *flutu: flytja,* føre noget (over vandet?), flytte; — *flotið: flot* (intetk.) flåd, hvad der hindrer noget fra at synke, en böje, eller flyden, det at noget flyder ovenpå (*báturin fór á flot*, båden kom ud på vandet); *floti* hank., en flåde (f. ex. *skipafloti)*; *flota*, bringe til at flyde, skyde noget ud på vandet (om tungere ting end *floyta*); *flotna*, blive flot, flyde op.

114. Mange af de stærke gerningsord ere nu uddøde af sproget, som forhen er bemærket, eller der findes kun enkelte former af dem tilbage, især tillægsformen; men ifølge aflyden i de ord, der udledes af samme rod, som det tabte gerningsord, kan man slutte sig til disses böjning i de forskellige tider. Når man således finder *boygja*, at göre krum, böje; *boygsl*, en tömme, hvormed man böjer hesten, da forudsætter dette datidsformen *beyg*, var krum (ligesom *floyta* kom af *fleyt* og *floygja*, bringe til at flyve, af *fleyg*, flöj); at dette *beyg* regelret i flt. hedder *bugu*, kan man slutte af ordet *bugur*, en krumning; tillægsformen *bogin*, krum, bruges endnu, og til den slutte sig ordene *bogi*, en bue; *bogna*, at blive krum. Da dette ord således hører til femte klasse af de stærke go., må det i nævneformen have heddet *bjúga* (*bjúgva)*, og i nutid *býgur*; tillægsordet *bjúgur*, krum, der findes i islandsk og i de norske dialekter, er, såvidt jeg véd, nu tabt i færøisk; det slutter sig da til nævneformen.

115. Gerningsordenes vigtigste afledsendelser ere: *a, ja, ga, ka, la, na, sa, ta*, f. ex. *lenda*, lande, (dannet af *land); kveikja*, antænde (jfr. kvæge, af *kvikur*, levende); *telja*, tælle (af *tal), lívga*, oplive; *stödga*, standse; *minka*, blive mindre; *hækka*, forhöje; *handla*, undersøge med hånden; *tanla*, knuse med tænderne; *vikna*, svækkes (*veikur*, svag); *kykna*, blive levende (af *kvikur* eller *kyk-*

ur); hugsa, tænke (af *hugur,* sind; jfr. dansk: huske); *flogsa,* föjte om (af *flog,* flugt).

116. Navneordenes afledsendelser ere:

a) for hankönnet. *i, ari, naður, ur, stur, il, ul, ki, ingi, ingur, lingur, si, dómur, leiki, skapur* o. fl. Exempler ere: *reki,* et vrag (af *reka,* at drive); *dalbúi,* en dalbo; *nevnari,* skytsskaffer (ɔ: den, som „nævner" eller udpeger, hvilke mænd i bygden skulle befordre den rejsende); *dómari,* en dommer; *hernaður,* krigstog, anfald (af *herur,* en hær); *smiður,* en smed; *runnur (ruður),* en knude (hvad der er løbet — *runnið* — sammen); *grefstur,* gravning; *rekstur* (eller *rakstur*), drivning; *lykil,* en nøgel, (hvad der „lukker"); *biðil,* en bejler; *tongul,* en tangstilk *mjákki,* smalhed (af *mjáur); armingi,* ynkværdigt menneske; *útnyrðingur,* nordvestvind (af *útnorður,* nordvest); *landsynningur,* sydøstvind; *Kollfirðingur,* en fra bygden *Kollafjörður; kettlingur,* en kattekilling; *kræklingur,* en musling; *vansi,* nød; *sjúkdómur,* sygdom; *stuttleiki,* fornöjelse; *illskapur,* vrede; *blíðskapur,* venlighed o. s. v.

b) For hunkönnet: *a, ja, i, n, un, ing, ning, d, ð, t, eskja, ska, sla, asta, heit,* o. fl. Exempler: *væta,* fugtighed (af *vátur*); *opinekra,* brakmark (af *akur*); *ferja,* en færge (af *fara*); *gleði,* glæde (af *glaður*); *sögn,* et sagn; *tögn,* tavshed; *skipan,* ordning; *ætlan,* hensigt; *binding,* strikning; *kelling,* kærling (af *kallur*); *skrivning,* skrivning; *roynd,* forsøg; *ferð,* rejse; *tjúkt,* tykkelse; *menneskja,* menneske; *ilska,* ondskab, ond tilstand (som *sjóvarilska,* oprørt sø); *vitska,* forstand; *goymsla,* bevarelse; *tænasta,* tjeneste; *sannheit,* sandhed.

c) For intetkönnet: *i, indi, n, sl, elsi, loysi,* f. ex. *ómenni,* en kraftløs person (af *mann*); *frøði,* digt (af *fróður,* vis); *líkindi,* sandsynlighed; *lunnindi,* herligheder; *barn,* barn (af *bera*); *rensl,* løben; *smyrsl,* salve; *roykelsi,* røgelse; *máttloysi,* udmattelse o. fl.

117. Tillægsordenes afledsendelser ere: *ur, igur, ligur, ugur, uttur (ottur), skur, leitur, in, il, dur, tur, samur, látur,* o. s. v. Exempler: *bitur*, skarp; *førur*, duelig (af *fara, fór; óførur*, ufremkommelig); *blóðigur*, blodig; *greiniligur*, tydelig; *vitugur*, forstandig; *kollutur (kollottur)*, kullet, uden horn; *danskur*, dansk; *næskur*, nærgående; *langleitur*, med langt ansigt; *íðin*, flittig; *mikil*, stor; *dæmdur*, (som *illdæmdur*, af styg hudfarve, *dæmi*, af *dáma*, at behage); *hærdur*, håret (*ljóshærdur*, lyshåret); *frýntur* (*illfrýntur*, vredladen af udseende); *beinasamur*, tjenstvillig; *lítillátur*, nedladende.

118. Biordenes afledsendelser ere: *a (ani), i, an (ani), ur, um, is, vert.* Exempler: *illa*, ilde; *gjölla*, nöjagtig; *stuttliga*, morsomt; *ræðiligani* (thorshavnsk, ellers *ræðiliga)*, skrækkeligen; *inni*, inde; *uppi*, oppe (denne endelse på *i* bruges ved en bliven på stedet); *í áðan* (alm. udtalt *ïáni*, jfr. svensk *ijåns*, i Angel *ajåns*[1]), for lidt siden; *innan*, indenfra; *undan*, bortfra; *oman (ovan)*, ovenfra, ned; *haðan (haðani)*, derfra; *niðan*, neden fra, op, (*an* ved en bevægelse fra stedet); *vestur*, mod vest; *niður*, ned (*ur*, ved en bevægelse til stedet); *stundum*, stundum; *stórum (stórun)*, storligen; *víðum*, vide omkring; *áleiðis*, til veje; *javnsíðis*, jævnsides; *uttanvert*, udenfor; *sunnanvert*, søndenfor, o. s. v.

119. Ved sammensætning kunne to ord forbindes med hinanden til ett. Dette kan ved navneordene enten ske således, at böjningen beholdes, f. ex. *mansevni*, en rask yngling; *sonarkona*, sönnekone; hvilket ofte også finder sted, når den anden del af sammensætningen er et tillægsord, f. ex. *ennisbrattur*, med höj pande; *rivjalangur*, som har lange ribbén. Eller også föjes ordene sammen uden böjning, og da sker en fuldkommen sammensmæltning af ordene, f. ex. *vinkona*, veninde; *eyglitaður*, af særegen farve ved öjet.

---

[1]) Se Hagerup: Det danske sprog i Angel, s. 32.

120. De vigtigste ord, der bruges som forstavelser ved sammensætninger, ere: *al, all (ál), onka, fá, fjöl, góð, ill, marg, ný, smá, stór, ov, and (an), eyð, for, mis, sam (saman), sjald (sjaldan), sundur, tor, van, ó, ör (er)* o. fl. Exempler; *alvitur*, alvidende; *allsveittur* (alm. *álsveittur)*, meget svedt; *onkasonur*, kær sön: *fávitska*, dumhed; *fjölmentur*, med mange mænd; *góðmenni*, et godt menneske; *illfýsi*, ondskab; *marglæti*, ond lyst; *nýlendi*, nylig opdyrket land; *nýkomin*, nys kommen; *smádrongur*, en lille dreng; *stóroygdur*, som har store öjne; *ovlítil (ollítil)*, for liden; *andstreymur*, modström; *eyðkendur*, let at kende; *formaður*, formand; *forvitin*, nysgerrig; *mismæltur*, som tog fejl i talen (*lapsus linguæ*); *missáttur*, uharmonisk, styg af udseende; *samsystkin*, helsøskende; *sjaldfingin*, vanskelig at få; *sundurhæddaður*, afskåren i lige lange stykker; *tornæmi*, vanskelighed at lære; *torførur*, slem at befare; *vanvirða*, ringeagte; *ómenni*, en dårlig karl; *örviti*, afsindighed; *ersmáur*, meget liden, o. fl.

Enkelte træk af ordföjningen.

121. Gerningsordenes lideform omskrives med *verða* og *vera* som i islandsk, f. ex. *eg verði, varð drigin*, jeg bliver, blev dragen; *eg eri, var drigin*, jeg er, var bleven draget. Hjælpeordene ere de samme som i islandsk.

I kvæderne og i fortællende stil sættes gerningsordet ofte foran grundordet uden at sætningen derfor bliver spörgende, f. ex. *ríða teir út af Fraklandi*, de ride bort fra Frankrig. Ofte mangler grundord i en sætning, f. ex. *tiga skal millum tveggja vina*, man bör tie mellem tvende venner; *ganga skal til hallar nú*, nu skulle vi gå op til borgen.

Tillægsformen på *andi* har ofte lidende betydning, f. ex. *tað er ikki teljandi*, det kan ikke tælles; *tað er ikki rógvandi um fjörðin*, det er ikke muligt at ro over fjorden; *hetta er takandi*, dette kan man stå sig ved at tage

(i Thorshavn høres undertiden formen *takandist* med samme betydning, rimeligvis ved dansk indflydelse).

122. Den bestemte form af navneordene bruges ligesom i svensk, norsk og tildels i islandsk ofte også efter det bestemte kendeord og de bestemmende stedord, f. ex. *hin stóri maðurin*, den store mand; *hesar bøkurnar*, disse bøger. Når navneordet står ubestemt, kan ligesom i dansk talordet *ein* sættes foran som ubestemt kendeord, skönt dette langt fra sker så hyppig som på dansk, f. ex. *ein bátur* (eller *bátur* alene) *kom eystan af havi*, en båd kom ind øst fra havet. Ved tidsbestemmelser bruges den bestemte form af navneordet, skönt det ubestemte kendeord går foran, f. ex. *ein dagin, eitt kvöldið*, forleden dag, aften.

123. Tillægsord, stedord og tillægsformer stå i samme tal, kön og forholdsform, som det navneord, hvortil de høre, f. ex. *góðir menn*, gode mænd; *björtum ringum*, med skinnende ringe; *rossini eru góð*, hestene ere gode; *hesar ryssurnar eru styggar*, disse hopper ere vilde. Vi have i fær. den samme egenhed som i isl., at et tillægsord eller stedord, som svarer til to navneord, af hvilke det ene er hankön, det andet hunkön, sættes i intetkön, f. ex. *piltur-in og gentan fóru bæði (tvey) oman í fjöruna, annað gekk og annað rann*, drengen og pigen gik begge ned til stranden, den ene gik, den anden løb (egl. det ene, det andet).

124. Med hensyn til de enkelte forholdsformer er der intet særligt at göre opmærksom på nævne- og genstandsformen; de bruges som i isl. og andre sprog. Hensynsformen bruges for at udtrykke redskabet eller middelet, som *brá hann sínum brandi af reiði*, han svang sit sværd (huggede med sit sværd) i vrede; dog sætter man nu oftest forholdsord foran. Hf. bruges også ved den höjere grad, f. ex. *tí betur*, desto bedre. Adskillige gerningsord fordre genstandsordet i hensynsform, som *eira*, skåne; *líva*, beskærme; *hjálpa*, hjælpe; *bjarga*, redde;

fylgja, følge; *halda*, holde på; *stýra*, styre; *ráða*, råde, herske; *trúgva*, tro; *játta*, tilstå; *takka*, takke; *banna*, forbande; *klappa*, klappe; *tæna*, tjene; *mjólka*, malke; *venda*, vende; *lofta*, gribe i luften o. fl., f. ex. *eg mjólkaði öllum neytunum*, jeg malkede alle kørne; *eg loftaði knívinum*, jeg greb kniven. Også nogle tillægsord forbindes med hf., f. ex. *hann er skyldur Ólavi*, han er beslægtet med Olav; *hon er lík öllum öðrum í tí*, i det ligner hun alle andre, o. lign.

Ejeformen, såvelsom ejestedordene, sættes almindelig bag efter det styrende ord, f. ex. *dóttir Hálvdans*, Halvdans datter; *systir teirra*, deres søster; *húskallur mín*, min tjener; *faðir vár*, vor fader. I Thorshavn begynder man nu stundum at kaste ejeformen bort og sige f. ex. *dóttir Hálvdan* (jfr. status constructus i hebraisk). Enkelte steder hører man endnu gerningsordene *bíða*, *vitja* o. lign. forbundne med ef., f. ex. *bíða mín*, vænt på mig; *sjúkan vitjaði mín*, sygdommen hjemsøgte mig; ligeledes enkelte tillægsord, som *verdur*, værd; *eyðið*, bestemt af skæbnen (*verður tær tess eyðið*, falder det i din lod; gongu-Rolfs kvæði v. 36). Da ejeformerne i den bestemte form af navneordene ere så besværlige for Færingerne, omskrives de almindelig med forholdsord, f. ex. *skógvarnir hjá hesum dreingjunum slítas brátt*, disse drenges sko opslides snart.

Forholdsordene.

125. Disse kunne styre genstandsform, hensynsform eller ejeform; nogle styre også snart hf., snart gf. med forskel i betydningen.

Genstandsform alene styre: *ígjögnum*, igennem; *um*, om, omkring (i sammensætninger, som *umframt*, foruden; *framm um*, foran).

Med hensynsform alene stå: *af*, af; *at*, hos, ved; *frá*, fra; *hjá*, hos; *ímóti*, imod; *undan*, bort fra; *úr*, ud af; *ábeint*, lige over for.

Med ejeform stå: *millum (ímillum)*, mellem; *til*, til; *vegna*, på grund af, på måde; *uttan*, udenfor; *innan*, indenfor (f. ex. *uttan hallar*, udenfor hallen; *innan veggja*, inden vægge). Dog må her bemærkes, at *til* og *millum* nu ofte stå med gf., især dersom navneordet står i den bestemte form, f. ex. *til bygdina*, til bygden; *til bátin*, til båden; men *til bygdar*, *til báts; millum víkina og nesið*; mellem bugten og næsset; men *millum heims og heljar*, mellem denne og den anden verden (ɔ: i en drömmende tilstand). Ved stedsnavne og stedord stå de dog altid med ef., så man ikke kan sige: *til hana, tey, Vág*, men må sige: *til hennar, teirra, Vágs*; *millum sín, teirra millum*, o. s. v.

Genstandsform og hensynsform styre: *á*, på; *í*, i, til; *eftir*, efter, bagved; *við*, ved, med, imod; *undir*, under; *yvir*, over; *fyri*, for (med sammensætningerne: *fyri handan*, hinsides; *fyri norðan*, nordenfor o. fl.). Af *við* forekommer også formen *viður*, hvilken dog kun bruges i sammensætninger, som *viðurskifti*, forhold; *viðurgangur*, omkvæd. Med hf. stå de i almindelighed, når der skal udtrykkes en væren på stedet; med gf., en bevægelse til stedet, f. ex. *hann settist á bekkin* (genstandsf.), han satte sig ned på bænken; men *hann situr á bekkinum* (hensynsf.), han sidder på bænken; *hann fór í kotið*, han tog koften på, egl. gik ind i den; *hann er í kotinum*, han har koften på, er i den.

Forholdsordene omsættes ofte forunderlig og skilles fra det ord de styre; således forekommer meget hyppig i kvæderne: *teir halda sær at gaman* for *teir halda gaman at sær*, de holde gammen hos sig, fornöje sig.
